

Lesník

ČASOPIS ZAMESTNANCOV • LESY Slovenskej republiky, štátny podnik

2018

I.

II.

III.

IV.

V.

VI.

VII.

VIII.

IX.

X.

XI.

XII.

Keby tak ľudia mali srdcia vtákov
stavali by si hniezda na jabloni
k oblakom leteli vysoko nad polia
videli zhora domy zeme rieky
a štebotali o nich

Keby tak ľudia mali srdcia vtákov
ospievali by každý les a úval
a v jeden podvečer by potom
pochopili
prečo je najkrajšia a najmäkšia
tá pieseň
ktorú nikto nepočúva

Krista Bendová – Keby tak ľudia

Ľudia pre lesy, lesy pre ľudí

4. XVII. Deň stromu

Počasiť ani program nesklamali

5. Cena Jozefa Dekreta Matejovie pre Mikuláša Michelčíka

prvého riaditeľa Štátnych lesov TANAPu a historicky prvého predsedu Slovenskej lesníckej komory

Personálne zmeny

Novým výrobnotechnickým riaditeľom sa stal Peter Chrust
Riaditeľkou OZ Žilina sa stala Elena Kubičková

6. 100 rokov – 100 lesníckych artefaktov

koncom júna LDM Zvolen otvorilo spolupráci s Národným zemédeľským múzeom v Prahe výstavu pod názvom Sto rokov – sto lesníckych artefaktov zameranú najmä na lesníctvo v období spoločného štátu

4

10

7. 60 rokov zubrej zvernice

Zvernica pri Topolčiankach prispela k záchrane zubra, v súčasnosti je najmä atrakciou pre turistov

8. Možnosti uplatnenia výberkového hospodárskeho spôsobu

Podľa údajov NLC z roku 2017 je na Slovensku v platných programoch starostlivosti o lesy zariadených ako výberkové lesy cca 8030 ha lesov, čo predstavuje 0,41% z celkovej výmery lesov na Slovensku.

10. Celoslovenské podujatia zviditeľňujú podnik

Nejde tu o prezentáciu OZ. Je to predovšetkým prezentácia Lesov SR a oslava celého lesníckeho cechu.

11. Prehliadka zhodov na Čiernom Váhu

rekordný počet parožia, ale aj množstvo trofejí pre vlčie svorky

12. Lovy beze zbrane

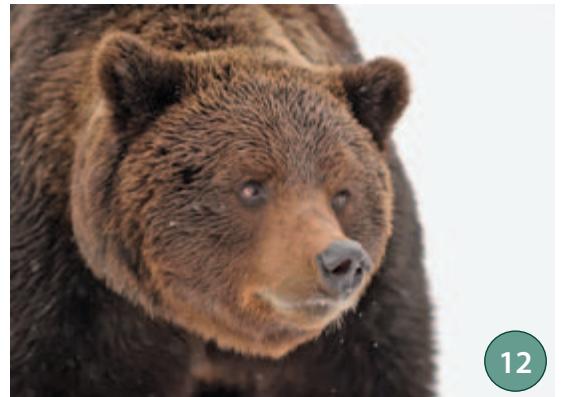
LESY Slovenskej republiky, štátny podnik začal pred pár rokmi ponúkať v rámci poľovních revírov, ktoré užíva, pozorovanie a fotografovanie zveri

14. Na chodúloch na prázdniny

Väčšine účastníkov súťaže v nezvyčajnej fyzickej disciplíne, ktorou bola chôdza na chodúloch, sa podarilo prekročiť pomyslenú čiaru prázdniny

15. Lesné informačné kancelárie

Kancelárie, ako informujeme na webe podniku, sa nachádzajú na každej lesnej správe a na každom závode. Každé takéto miesto by malo mať tabuľu s označením lesná informačná kancelária

12

16

16. Začali sme rozprávku ...

Súťaž pre deti Čo šepká les

17. Lesnícke vrecko nápadov sa šiškovatie

Borovičiak bažantiakový, šiškovec obyčajný, lesné cínice

18. Dobre urobené je lepšie než dobre povedané

Odborový zväz DREVO, LESY, VODA pripravil súťaž „Bezpečné dni v práci“ určenú pre študentov 1.- 3. ročníkov stredných odborných škôl, ktoré pripravujú budúcich zamestnancov v lesnom a vodnom hospodárstve a v drevospracujúcom priemysle

19. Nedela na Schovanke

Klub slovenských turistov Horná Nitra v spolupráci s Lesmi SR, OZ Prievidza, usporiadali pre deti a ich rodičov turistické podujatie, ktorého cieľom bola Schovanka – drevená chalúpka ukrytá v Strážovských vrchoch

Redakčná rada

Ing. Vlastimil Rezek
Ing. Jozef Bystriansky
JUDr. PhDr. Marián Nosál, PhD.
Ing. Jozef Herud
Ing. Robert Kiš
Ing. František Fodor
Ing. Július Burkovský

Šéfredaktor:

Ing. Vlastimil Rezek
Redaktori:
Mgr. Anna Šliacka (as)
Ing. Milota Nádovrníková (mn)
Stáli prispievatelia:
Ing. Milan Longauer
Ing. Viliam Stockmann

Grafická úprava:

Xepap, spol. s r. o.
www.xepap.sk

Foto na obálke:

Vlastimil Rezek

Adresa redakcie:

LESY SR, š. p.
Lesnícke a drevárske múzeum
Námestie SNP č. 23/25
960 01 Zvolen
telefón: 0918/444 278
e-mail: vlastimil.rezek@lesy.sk

Žijeme ako v sne. Informácie a obrázky pretekajú tak rýchlo našim životom, že ich ani nestíhame zaregistrovať. Všetko je vysoko energické, high tech, vysoko náročné na údržbu, k tomu sa pridá vysoký stres, vysoký tlak, vysoký test... ani vysokorýchlostný internet už nie je dostatočne rýchly.

Spomaliť a na okamih vypnúť!... zaručený recept na spokojný život. Robíme tak najmä v období uhorkovej sezóny. Ponúk a reklám je neúrekom, stačí sa len rozhodnúť, čomu venovať pozornosť a taký nesmierne vzácny voľný čas. Zamýšľať sa nad tým, ktoré ponuky a podujatia majú zmysel, a ktoré nie, je bezpredmetné a rovnako zbytočné, ako hľadať odpovede na otázku, či má zmysel náročná práca lesných pedagógov s verejnosťou... Čas ukáže, ukazuje a myslím si, že už aj ukázal...

Kvalitné podujatia praskajú vo švíkoch a najväčším UZNANÍM pre organizátorov je prítomnosť návštevníkov. Chýry o dobrých veciach sa šíria rýchlosťou svetla. Skutočne dobré veci, ktoré sa robia srdcom, nepotrebujú komerčnú reklamu, stačí ak sa účastníci podelia o svoje emócie a zážitky s okolím, a odrazu aj malá, pomerne neznáma dolina, môže hostiť tisíce ľudí.

Za všetkým, čo vyzerá jednoducho, treba vidieť týždne poctivej mravčej práce ľudí, o ktorých výkone sa verejnosť nikdy nedozvie. Hovoríme o mnohých ďalších ľuďoch, ktorých nevidieť na pódium, nepostávajú a desiatky minút netravia rozhovormi so vzácnymi hosťami a návštevníkmi, o ľuďoch, ktorí si akciu užívajú úplne inak ako návštevníci. Každý okamih prežívajú omnoho emočnejšie, všetko sa deje tu a teraz, už nebude žiadna klapka, hrá sa premiéra a do poslednej chvíle treba dohliadať na jej priebeh. Angažovanosť týchto ľudí tvorí piliere podujatia a ich najväčšou odmenou sú pokojné zaslúžené hodiny spánku po akcii a UZNANIE.

Všetko v jednom a dokonca v zelenom, to je Deň stromu, každoročne navštevovaný tisíckami tých, ktorým nie je les cudzí a majú radi z každého rožku trošku. Všetko v duchu lesa, zábava, relax, informácie na jednom mieste a všetko postavené na lesníckych pilieroch.

Marián Nosál

20. Majster sveta takmer neznámeho športu

V tomto roku opäť získal Oravský pohár a titul majstra Slovenska a v júli zvíťazil aj na majstrovstvách Českej republiky.

21. Lesnícky deň k prírode blízkeho obhospodarovaniu lesov na OZ Vranov n/T.

Stretnutie prebehlo na LS Zámotov v génovej základni Malina, objekt Pro Silva Malina

22. Veľké československé srdce

Cieľom lesného tábora pre 20 detí zo Slovenska a 20 detí z Českej republiky bolo oboznámenie mladej generácie so spoločnou lesníckou históriou ako aj zvýšenie aktívneho ovládania a využívania oboch jazykov

20

23

23. MDD v zubrej zvernici

Detské dni sv. Huberta 2018

Prváci na potulkách prírodou

24. Súpis prírodných pamiatok v oblasti Riaditeľstva štátnych lesov a statkov v Žarnovici

Kedže ešte nebolo jasné definovanie jednotlivých kategórií prírodných pamiatok, záber bol široký. Samotný súpis pozostáva z 13 strojopisných strán v češtine a 15 obrazových príloh

26. Lesnícke osobnosti – Karol Tagányi, Jaroslav Charvát

27. Festival múzeí

Múzejníci sa tentokrát stretli na nádvorí bratislavskej Starej radnice, kde počas prvého dňa festivalu už tradične prebiehala prezentácia jednotlivých múzeí

28. Storočnica Československej republiky a Československých štátnych lesov

30. Exbury Egg – plávajúce obydlie

Táto atypická stavba v tvare obrovského dreveného vajca stojí na juhu Anglicka v ústí rieky Beaulieu

31. Pozvánka na výlet – Jubilejný les, Velestúr, Zlatá studňa

32. Jazvec Mišo • Uveríte • Receptár

33. Doprava dreva lesnou železnicou

Hriňovská lesná železnica (1913 – 1962)

34. Jubileá

35. Kalendárium september • Erby s nádychom lesa • Vtipy

36. „Drevené“ kanáriky v uholnej bani

31

XVII. Deň stromu

Počasié ani program nesklamali

Svetové hity v netradičnej cimbalovej verzii, klasika v podaní sláčikového kvarteta, folk pop bývalej speváčky skupiny Hrdza Veroniky Rabady, folklórne súbory a nakoniec hlavné hviezdy Dňa stromu Adam Ďurica a Dara Rolins. Toto, ale ešte oveľa viac, ponúkol už 17. ročník najväčšieho podujatia podniku LESY SR Deň stromu.

Tak, ako väčšina podujatí v tomto roku, sa aj Deň stromu dotkol 100. výročia vzniku Československa. „Viete, v ktorom roku sa na území ČSR zakladali jubilejné háje označené kamennými pamätníkmi?“ Znela súťažná otázka moderátora smerom k divákovi. Pre tých, čo si nie sú istí, tak prezradíme. Áno... bolo to v roku 1928. Na Slovensku ich po 90. rokoch zostali zachované necelé dve desiatky.

Deň stromu sa tradične začal vyznaním lesu, tentoraz v podaní herca, scenáristu, režiséra a tanečníka Martina Ľapáka. „Pre nás sú tu od veky vekov. Naša myseľ pri pohľade na ne stíchna, zastaví sa, upokojí sa. V letnej páľave vyhľadávame ich tieň a chládky. Sú pri našom zrode, keď nám naše mamy spievali uspávanky v kolíske, ale aj pri našom odchode, keď nás pochovávajú. Sú to stromy, lesy, majestátny jedle, mladé bučiny,“ začal svoj príhovor.

A program sa rozbehol v porovnaní s inými rokmi nezvyčajným tempom. Spomienka na maestra Ladislava Chudíka, ktorému LESY SR v predvečer Dňa stromu spolu s obcou Hronec odhalili pamätník na Hájnom grúni, príhovor generálneho riaditeľa Mariana Staníka, ministerky pôdohospodárstva Gabriely Matečnej, vyhlásenie víťaza Ceny Jozefa Dekreta Matejovie, prekladané vystúpeniami skupín Symphonic News Quartet, Cimb

Brothers, Veroniky Rabady a folklórnych súborov Považan a Lubená. Oficiálny začiatok Dňa stromu završila výsadba borovice limby ministerkou pôdohospodárstva. Tú na malý okamih zaskočila otázka moderátora, či si pamätá, aký strom naposledy sadila v lesníckom skanzene. Na strom, ktorý sadila v tomto roku, si ale vraj určite spomenie. „Borovica limba, to je naozaj niečo, čo je môjmu srdcu milé, pretože je to tatranská rastlina a keďže ja som z Popradu a som veľký milovník Tatier, tak si určite budem pamätať, že tento strom som sadila ja,“ povedala ministerka.

A keďže Deň stromu je akciou podniku LESY Slovenskej republiky, nechýbali ani informácie o tejto firme. Tradícia prezentácií odštepných závodov sa začala už pred niekoľkými rokmi a v tomto roku sa predstavili odštepné závody Trenčín, Považská Bystrica a Prievidza. Pracovníkov, ktorí predstavovali svoje OZ, sprevádzal na javisku prvý československý riaditeľ štátnych lesov Jozef Opletal v podaní herca divadla J. G. Tajovského Vladimíra Rohoňa.

Nielen na javisku sa diali veci. Návštevníkov čakalo viac ako 30 stanovišť lesnej pedagogiky, remeselníci s ukázkami výroby drevených šindľov, hrablí, súdkov, sokoliari či kone z Dobšinej. A záujem bol obrovský. „Na deň stromu prišlo približne 17.000 ľudí,“ hovorí riaditeľ Odštepného závodu Čiernej Balog Miroslav Pepich. K vysokej účasti prispelo optimálne počasié. Návštevníkov neprekvapila žiadna búrka, ako napríklad vlni, ale ani tropické horúčavy. „Na rozdiel od minulého roka ani elektrina nevypadla,“ dodal Pepich. Dodajme, že vlni hlavný hosť Dňa stromu, skupina Fragile spievala po výpadku prúdu medzi divákmi bez mikrofónov.

Čo dodať na záver? Vydarená akcia, ktorá možno (dúfajme) vzbudí záujem verejnosti o iný (lepší) obraz lesníctva, ako ten, ktorý je v poslednom čase v médiách prevažne prezentovaný.

Tak dovidenia o rok na 18. ročníku Dňa stromu.

Cena Jozefa Dekreta Matejovie pre Mikuláša Michelčíka, prvého riaditeľa Štátnych lesov TANAPu a historicky prvého predsedu Slovenskej lesníckej komory.

Anketu vyhlasuje od roku 2007 Slovenská lesnícka komora v spolupráci s LESMI Slovenskej republiky. Oceňuje osobnosti, ktoré sa významnou mierou zaslúžili alebo zaslужujú o zveľadovanie lesa a rozvoj lesníctva na Slovensku.

Cenu Jozefa Dekreta Matejovie za rok 2018 udelili Mikulášovi Michelčíkovi za celoživotný prínos pre lesníctvo, za presadzovanie myšlienky neoddeľovať lesníctvo a ochranu prírody a tiež pri príležitosti 25. výročia založenia Slovenskej lesníckej komory, kde pôsobil ako jej prvý predseda.

Profesijná cesta životom Mikuláša Michelčíka bola veľmi pestrá. Pracoval ako vedúci dopravnomanipulačného strediska v Turčianskych Tepličiach, v rokoch 1969 – 1970 ako interný aspirant SAV v Mlyňanoch v odbore genetika semien lesných drevín, na lesnom závode v Kriváni a krátko aj v Lučenci. Pracoval na technickom oddelení, bol vedúcim plánovačom či vedúcim dopravnomanipulačnej správy.

V roku 1978 bol pri vzniku Ústavu pre výchovu a vzdelávanie pre pracovníkov lesného a vodného hospodárstva vo Zvolene. Tam pracoval ako vedúci oddelenia výchovy učňovského dorastu, neskôr ako námestník riaditeľa a v roku 1989 bol vymenovaný za riaditeľa. Vo februári 1991 ho riaditeľ organizácií štátnych lesov navrhli na funkciu prvého námestníka ministra lesného a vodného hospodárstva v Bratislave. Mal ťažkú úlohu naštartovať odovzdávanie lesov pôvodným vlastníkom, ktorým bolo užívacie právo po roku 1948 násilne odobraté.

Po zrušení ministerstva v roku 1993 odišiel do Tatranskej Lomnice, kde nastúpil na funkciu zástupcu riaditeľa správy Tanapu.

Od začiatku roka 1995 bola táto organizácia zákonom rozdelená na dve. Na správu TANAPu a Štátne lesy TANAPu. V tomto roku bol vymenovaný za riaditeľa Štátnych lesov TANAPu. Túto funkciu opustil v auguste 2003.

Jeho základnou filozofiou bola nemožnosť oddelenia lesníckych prác a ochrany prírody, ale aj poľovníctva či rekreačných funkcií lesa. Iba ich správnym vyvážením vzniká trvalo-udržateľné životné prostredie, ktoré však nestráca ani dôležitú sociálnu funkciu.

Po odchode do dôchodku jeho aktivity v lesníctve pokračujú naďalej. Je spoluzakladateľom Občianskeho združenia lesníkov a ochrancov prírody Tatier, ktoré sa snaží aktívne zapájať do pripomienkových konaní legislatívy a činností súvisiace s výraznou zmenou prírody Tatier po víchrici z roku 2004.

A aký odkaz má pre svojich kolegov čerstvých laureátov ceny J. D. Matejovie?

„Už dlhší čas hľadám sám pre seba odpoveď, čím a ako som prispel ja k tomu, že ešte máme na Slovensku krásne zelené lesy, v súvislosti s nimi aj relatívne dosť čistej vody a zdravé ovzdušie. V tomto celospoločenskom virvare, keď sme skupinami ľudí a jednotlivcov prezentovaní ako najväčší ničitelia lesov, vidím v očiach takéto otázky aj u blízkych ľudí a najmä mladých ľudí, ktorí nemajú dnešok s čím porovnávať. A tak som si uvedomil, že treba začať upratovať u svojich najbližších. Pre svoju rodinu, najmä pre tých najmladších som zorganizoval rodinnú exkurziu s mottom „cesta k mojim koreňom“, na ktorej som im ukázal okrem iného aj výsledky práce môjho starého otca Jána, štátneho horára z Horehronia.

A aký odkaz chcem zanechať vám, milí mladí kolegovia? Neskladajte zbrane pri obhajobe svojej ťažkej, ale krásnej práce. Vysvetľujte a ukazujte ju najmä tým, čo v budúcnosti budú niešť zodpovednosť za zdravý život na našom krásnom Slovensku. Oni to pochopia!“

-vr-

Personálne zmeny

Novým výrobnotechnickým riaditeľom sa stal Peter Chrust

Generálny riaditeľ Marian Staník vymenoval od 1. júla do funkcie výrobnotechnického riaditeľa Petra Chrusta, ktorý do konca júna zastával funkciu riaditeľa Odštepného závodu Žilina.

Nový riaditeľ vidí najväčší súčasný problém v rozšírenej kalamite podkôrneho hmyzu najmä na severe Slovenska. „Situácia nie je dobrá. Nie je dôvod na optimizmus. Zásadný problém je v hygiene porastov. V minulosti, keď mal horár na svojom úseku suchár, bol potrestaný. Dnes sa podkôrníková kalamita v dôsledku zlej hygieny v porastoch, jej nepružného spracovania, globálneho otepľovania a sucha vymkla užívateľom lesa spod kontroly,“ povedal Chrust. Problémov, ktoré treba akútne riešiť, je podľa neho veľké množstvo. „Nikdy neuhádzem flintu do žita, no zvládnuť niektoré problémy nebude jednoduché,“ dodal Chrust.

Peter Chrust (56) nie je na poste výrobnotechnického riaditeľa nováčikom. Túto pozíciu zastával aj v roku 2009. K štátnym lesom na Lesný závod Považská Bystrica nastúpil v roku 1986 po ukončení SLŠ v Liptovskom Hrádku a VŠLD Zvolen. Po ukončení vojenskej služby pôsobil v rámci OZ Žilina ako lesník, technik na správe a neskôr správca. V 1991 prešiel na ústredie Štátnych lesov do Žiliny na post zástupcu pre ekonomický úsek. Po roku a odišiel do súkromného sektora, kde s prestávkou v rokoch 2007-2009 pôsobil až do minulého roku.

-vr-

Riaditeľkou OZ Žilina sa stala Elena Kubičková

Generálny riaditeľ Marian Staník vymenoval za riaditeľku Odštepného závodu Žilina Elenu Kubičkovú. Po dlhšom čase tak majú opäť LESY SR na čele odštepného závodu vymenovanú ženu. Naposledy zastávala podobný post pred desiatimi rokmi Katarína Chválová na OZ Semenoles.

Pre Elenu Kubičkovú však nie je stolička riaditeľa OZ ničím novým. V minulom roku bola touto funkciou dočasne poverená počas personálnych zmien.

A aké má nové riaditeľka plány? „Udržať štandard, prípadne zaviesť nové, ale osvedčené postupy, bojovať s lykožrútoovou kalamitou a neskaziť si meno,“ povedala Kubičková.

-vr-

Sto rokov – sto lesníckych artefaktov

Okrúhlym, stým jubileom vzniku Česko-slovenska, žije tento rok verejnosť na oboch stranách česko-slovenskej hranice. V Lesníckom a drevárskom múzeu vo Zvolene sme pri tejto príležitosti koncom júna slávnostne sprístupnili výstavu pod názvom Sto rokov – sto lesníckych artefaktov. Ťažiskom výstavy sú zbierkové predmety, archívne materiály a literatúra z fondov nášho múzea, no vďaka spolupráci s Národným zemедělským muzeem, s. p. o. v Prahe, pamäťovými a fondovými inštitúciami na Slovensku a jednotlivcami sme ponuku mohli významne obohatiť o ďalšie exponáty.

Československá republika spojila historicky odlišne sa vyvíjajúce lesné hospodárstva. Rozdiely v lesných ekosystémoch sprevádzali rozdiely v charaktere vlastníctva – Slovensko malo niekoľko storočné skúsenosti s vlastníctvom a správou štátnych lesov, v Česku prevládali veľkí súkromní vlastníci. Súčasťou republiky bola v tom čase aj Podkarpatská Rus s veľkým lesným bohatstvom. Odlišné boli úrovne obhospodarovania, modernizácia a rad ďalších faktorov. No väčšinu súdobých lesníkov spájala zodpovednosť voči budúcim generáciám. Jej najznámejším symbolom sa stal známy konflikt generálneho riaditeľa št. lesov Josefa Opletala s politickými a podnikateľskými kruhmi v ČSR, ktoré plánovali masívnu exploataciu slovenských lesov. Podporu na slovenskej strane stelesňoval najmä Samuel Kriška, dlhoročný riaditeľ štátnych lesov v Žarnovici. Opletal svoj boj vyhral za cenu odstúpenia z funkcie, no stihol nasmerovať chod lesného hospodárstva na Slovensku na nasledujúce roky. Bol to on, ktorý upozornil na náš záväzok z Trianonskej mierovej zmluvy udržiavať

lesy v takom stave, aby nebol ohrozený vodný systém v celom regióne. Jeho nástupca Karel Šiman nedosahoval síce kvality svojho predchodcu, no rešpektoval Opletalom nastavené úlohy. Šiman stál na čele štátnych lesov prakticky celé medzivojnové obdobie. Na našej výstave je viacero exponátov, ktoré pomerne plasticky dokumentujú túto časť našej histórie. Markantný je český vplyv na lesné hospodárstvo na Slovensku, čo bolo nakoniec charakteristické pre všetky oblasti života medzivojrovej republiky.

Druhá svetová vojna priniesla dočasné oddelenie oboch republík a neveštila nič dobré ľuďom ani lesu. Zvýraznila však nespochybniteľnú spoločenskú úlohu lesov. Tak ako sa v nich ukrývame pred negatívnymi vplyvmi civilizácie, tak vo vojne poskytli azyl slovenskému a českému odboju proti okupantom. Symbolom tohto konfliktu je na výstave trofej neznámeho strelca z r. 1944 s vysokým bodovým ohodnotením, ktoré nám láskavo zapožičali z Polovníckeho zámku v Topoľčiankach.

Zmena režimu po druhej svetovej vojne sa, pokiaľ ide o lesné hospodárstvo, prejavila v masívnom zospoločensťovaní lesov a viacročným, až vyčerpávajúcim, hľadaním efektívnych foriem organizácie. To sa prejavilo v častých organizačných zmenách, čo dokladajú viaceré exponáty – najmä tabule označujúce správy štátnych lesov. Zároveň sa zvyšovala úroveň mechanizácie lesných prác, čo nám zas dovoľujú prezentovať ďalšie zbierkové predmety – napr. časti strojových mechanizmov, fotodokumentácia a literatúra.

Rozpad republiky v r. 1993 a reštitúcie lesného majetku preverili funkčnosť lesného

hospodárstva oboch republík. Sprievodným znakom sa stalo hľadanie nových organizačných foriem pre správu štátnych lesov na Slovensku v priebehu 90. rokov 20. storočia. Svedkom týchto zmien je najmä archívny textový materiál.

Všetky exponáty v chronologickom radení – lesnícke náradie a nástroje, uniformy i ďalšie artefakty lesníckej symboliky, obrazový materiál, fotografie, mapy, portréty a diela lesníckych osobností, literatúra, trofeje, ukážky technických pomôcok pri práci lesníkov a dôležité dokumenty – dokumentujú vývoj a zmeny v správe lesov. Exponáty výstavy sú nahliadnutím do oblasti lesného hospodárstva a vývoja jeho správy, lesníckej vedy a školstva, ochrany prírody i lesníckeho múzejníctva. Za tým všetkým však stojí sám les a dlhý historický vývoj starostlivosti oň, resp. hľadanie toho najvyváženejšieho spôsobu lesného obhospodarovania – preto výstavu končíme práve pohľadom naň, resp. ukážkou z porastu PRO SILVA v Smolníckej osade, kde dlhodobo pôsobil Ladislav Alcnauer, prvý nositeľ Ceny J. D. Matejovie (2007). Je to jeden z porastov, ktorým sa štátne lesy hlásia k tomuto celoeurópskemu hnutiu preferujúcemu prírode blízke obhospodarovanie lesov.

V priebehu uplynulých sto rokov ovplyvňovali a podmieňovali prácu lesníkov viaceré zásadné spoločenské i ekonomické zmeny, s ktorými sa bolo treba vyrovnávať. Ďalšie úlohy kladú pred lesníkov výzvy súčasnosti – klimatické zmeny a environmentálne limity hospodárenia s lesmi. Aj pohľad do histórie na našej výstave, ktorá potrvá do konca októbra, môže byť užitočným krokom na ceste k ich riešeniu.

Tatiana Figurová, LDM Zvolen

Pohľad na výstavu Sto rokov – sto lesníckych artefaktov. Foto: Marek Vanga

Zvernica pri Topolčiankach prispela k záchrane zubra, v súčasnosti je najmä atrakciou pre turistov

Keď v roku 1957 pracovná skupina poradeníka pre poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo hľadala vhodné miesto na chov zubrov na Slovensku, bola lokalita súčasnej zubrej zvernice až tretia v poradí. Pôvodne vybrané miesta na Poľane a Drahožica pri Topolčiankach totiž nespĺňali spresnené požiadavky na chov. Od tých čias sa v zvernici narodilo viac ako 200 zubrov, ktorých potomkovia sú roztrúsení po celom svete. Najmä v posledných rokoch sa zubrom mimoriadne darí a počty týchto chránených zvierat sú v topolčianskej zvernici na historických maximách. Populácia pôvodne ohrozeného druhu sa medzičasom v celej Európe výrazne zvýšila a jeho vyhynutie aj vďaka topolčianskym lesníkom nehrozí.

„V súčasnosti je v zvernici 28 kusov, a to ešte dva prírastky do čriedy očakávame,“ hovorí poľovní referent lesného závodu v Topolčiankach Martin Sýkora. Zaujímavosťou podľa Sýkora je, že z piatich doteraz narodených teliatok je iba jedna kravička a štyri býčiky. Viac zubrov bolo vo zvernici iba v roku 1995 a 2017, keď ich počet dosiahol 33 kusov. Zvernica bola pôvodne projektovaná na približne 15 zubrov. Čo sa zmenilo, že počet zvierat v zvernici atakuje už niekoľko rokov rekordné hranice?

„Predovšetkým je to optimálne zloženie krmiva a samozrejme, ako všetky zvieratá, musia aj zubry cítiť lásku človeka“ hovorí ošetrovatelka Eva Horniaková. Pred niekoľkými rokmi neboli zubry v optimálnej kondícii. Krmilo sa senom a obilím. Lesníkom sa v spolupráci s Poľnohospodárskou univerzitou v Nitre podarilo namiešať zmes s optimálnym zložením živín, vitamínov aj minerálov. Odvtedy sa zdravotné problémy zvierat takmer vytratili a dobrá kondícia pripieva aj k zvýšeniu počtu potomkov.

Hoci ošetrovatelka pozná všetky zvieratá po mene, a je s nimi každý deň, s prítulnosťou týchto zvierat nemôže rátať. „Sú to predsa len divoké zvieratá a máme k sebe obojstranný rešpekt. Jediný, ktorý dovolí, aby som sa ho dotkla, je paradoxne najväčší býk Egilnes, ktorý v čase ruje preberá vedúcu úlohu,“ hovorí Horniaková. Zviera, ktorého hmotnosť odhadujú na 800 kilogramov, vzbudzuje rešpekt, a je to vidno aj pri kŕmení. Okrem niekoľkodňových malých teliatok sa žiadny zubor neodváža priblížiť k jeho korytu s granulami.

Veľa zubrov vo zvernici však znamená viac problémov. Jedným z nich je nedostatok čerstvej trávy. Jadro zvernice má spolu 37 hektárov a je rozdelené na štyri samostatné plochy. Je to preto, aby po vypasení jednej časti mali v druhej časti zubry opäť čerstvú trávu. Dvojnásobnému počtu zvierat oproti plánovanému stavu však plocha nestačí. Navyše posledné dva roky pri Topolčiankach málo prší a tráva nedorastá.

Aby sa počet zvierat dostal na únosnú mieru, usilujú sa topolčianski lesníci nadbytočné zubry predat, hoci aj za symbolickú cenu. Záujem chovateľov totiž nie je veľký. Vlni tak odišlo do národného parku v Maďarsku 11 zubrov. V tomto roku prejavili záujem o najväčších európskych cicavcov chovatelia z Nemecka, ale aj súkromný chovateľ z Oravy. „Pravdepodobne bude pokračovať aj spolupráca s maďarským národným parkom,“ hovorí Sýkora.

No predaj chránených živočíchov však nie je jednoduchý. „Najskôr treba vybrať jedince oddeliť od stáda a začipovať. Prevoz je extrémne náročný, pretože zvieratá sa prevážajú uspaté. Je to otázka presného odhadu množstva uspávacej látky vzhľadom na váhu zvieratá a dĺžku prevozu,“ dodal. Už

nakládka uspatých zvierat si vyžaduje veľa pomocníkov a veľkú opatrnosť. Manipuláciu s niekedy aj 400-kilogramovým zvieratom pomocou mechanizmov zavrhl pre nebezpečenstvo ich poranenia. Do návesov prepravných kamiónov dostalo zubry desať chlapov ručne.

Zatiaľ čo v minulosti bola hlavným poslaním zvernice záchrana takmer vyhubeného druhu, v poslednom období už slúži najmä ako turistická atrakcia. Do zvernice za obcou Lovce ročne príde okolo 8000 návštevníkov a počty sa každoročne zvyšujú. Napriek rastúcej návštevnosti je však prevádzkovanie zvernice vysoko stratové. „Hospodársky výsledok tohto strediska je okolo mínus 50.000 eur ročne,“ hovorí riaditeľ Odštepného závodu Topolčianky podniku LESY SR Milan Garaj.

Okrem nákladov na krmivo, veterinárnu starostlivosť a mzdy je treba do dnes už 60-ročnej zvernice investovať. V ostatných rokoch lesníci vymenili kompletne oplotenie celého areálu, opravili zázemie, vyhladkovú vežu, vynovili a doplnili vstupné priestory pre návštevníkov, kde pribudli napríklad preliezačky pre deti či altánok. Je to jedna zo služieb pre verejnosť, ktorú podnik LESY SR realizuje. „Bez zubrej zvernice si už Topolčianky nevieme predstaviť,“ dodal Garaj.

Vlastimil Rezek

Možnosti uplatnenia výberkového hospodárskeho spôsobu

Výberkový hospodársky spôsob sa na Slovensku uplatňuje v praxi len výnimočne, a preto príklady výberkového hospodárenia nachádzame len ojedinele (Smolnícka Osaďa, Biely Váh, Donovaly).

Podľa údajov NLC z roku 2017 je na Slovensku v platných programoch starostlivosti o lesy zariadených ako výberkové lesy cca 8030 ha lesov, čo predstavuje 0,41% z celkovej výmery lesov na Slovensku. Je však otázne, či všetky tieto porasty, ktoré sú zariadené ako výberkové, spĺňajú kritériá výberkového lesa najmä čo sa týka výberkovej štruktúry.

Na ilustráciu ako sú na tom iné krajiny – v Nemecku je to niečo cez jedno percento, v Švajčiarsku je to okolo 5 percent a v Rakúsku cez dve percentá. S najväčšou výmerou výberkových lesov sa stretávame v Slovinsku, kde ich podiel predstavuje 12 percent.

Na základe uvedených skutočností o výberkových lesoch na Slovensku sa dá konštatovať, že také lesy na Slovensku prakticky nemáme.

Mimochodom, je to konštatovanie, ktoré použil prof. Papánek vo svojom otváracom prejave na medzinárodnej konferencii „O výberkových lesoch na Slovensku“, ktorá sa uskutočnila v roku 1956 na Sliachi.

Hlavným motívom tejto konferencie bolo určité uplatňovanie výberkových princípov vo všetkých lesoch Slovenska a zavádzanie výberkového hospodárenia s cieľom zintenzívnenia lesného hospodárstva, postupné zvyšovanie produkcie a ťažieb.

Tento cieľ možno viacerých zarazí, ale výberkové hospodárenie je v podstate intenzívne, pretože výberkový les nie je mysliteľný bez systematických a trvalých zásahov (výberkového rubu).

Na tejto konferencii si na začiatku stanovili otázky:

1. Či za súčasnej situácie a v daných podmienkach je účelné orientovať naše rúbaňové hospodárstvo na prechod k hospodárstvu výberkovému,
2. V akom rozsahu a za akých predpokladov možno odporučiť orientáciu na výberkové lesy,
3. Ako postupovať pri zavádzaní výberkového hospodárskeho spôsobu a
4. Aké výsledky možno očakávať od orientácie na výberkový hospodársky spôsob a za akú dobu.

Tieto otázky sú veľmi aktuálne aj dnes ak hovoríme o zavádzaní výberkového hospodárskeho spôsobu, a každý, kto takúto zmenu presadzuje, by mal vedieť na tieto otázky kvalifikovane odpovedať.

Na základe spomenutej konferencie sa zrodila myšlienka zaviesť výberkové hospo-

dárenie, alebo aspoň široké uplatňovanie výberkových princípov v celom našom lesnom hospodárstve.

Na základe zisťovania Ústavu pre hospodársku úpravu lesov vo Zvolene bolo vytipovaných až 493.000 ha lesa „vhodných“ na výberkový spôsob hospodárenia a začalo sa s jeho uplatňovaním.

Pretože takému zložitému spôsobu hospodárenia chýbalo veľa nevyhnutných predpokladov, celá akcia sa nevydarila. Jej následky treba hodnotiť ako negatívne, pretože výberkové princípy sa neaplikovali správne a došlo k celoplošnému preriedovaniu porastov s následným zaburinením a so stratami na prírastku.

Naplnilo sa tu prejavil rozpor medzi teoretickým učením a praktickým hospodárením v našich lesoch a preto je v súčasnej dobe potrebné aby sme sa poučili z minulosti.

Na uplatňovanie výberkového hospodárenia na Slovensku v súčasnosti treba splniť tri predpoklady, a to: chcieť, vedieť a môcť.

Čo sa týka chcenia, tak výberkové hospodárenie má širokú podporu od politikov cez odborníkov v lesníctve až po laickú verejnosť.

Čo sa však týka druhého predpoklad, a to sú vedomosti o výberkových lesoch a hospodárení v nich, tak je to horšie, pretože tých čo si myslia, že sa rozumujú výberkovému hospodáreniu je síce veľa, ale skutočných odborníkov, ktorí majú postačujúce teoretické vedomosti o výberkovom hospodárení, je menej, a tých, čo majú aj praktické skúsenosti, by sme mohli možno spočítať na prstoch jednej ruky.

Tretí predpoklad, a to „môcť“, je asi najzložitejší, a to z viacerých dôvodov.

Vychádzajúc z uvedeného, že výberkových lesov na Slovensku prakticky nemáme, a odvtedy keď to povedal prof. Papánek nedošlo k masívnym úspešným prebudovám na výberkové lesy, tak v súčasnosti môžeme konštatovať, že výberkové hospodárenie môžeme uplatňovať ozaj len na tej výmere, ako uvádza NLC Zvolene, a to je tých spomenutých 0,41 percenta registrovaných výberkových lesov, pretože výberkové hospodárstvo možno uskutočniť len vo výberkovom lese (Bezačinský 1956).

Preto tvrdenia, že výberkový hospodársky spôsob možno okamžite uplatňovať vo všetkých lesoch alebo na 50 či 70 percentách výmery lesov, prípadne všade tam, kde sú na to predpoklady, je neodborné a v konečnom dôsledku aj nezodpovedné.

Otázka teda nezní, kde môžeme uplatňovať výberkové hospodárenie, ale kde a na akej výmere lesov môžeme začať s prebudovou lesných porastov na výberkové lesy.

Prebudova neznamena náhle pretvorenie lesa na výberkový revolučnou zmenou koncepcie lesného hospodárstva, ale prebudova je náročný proces, pri ktorom dôsledným uplatňovaním výberkových princípov za obdobie 50-60 rokov stálym zvyšovaním akosti a množstva produkcie, a tým aj ťažby dosiahneme cieľ, a to je výberkový les.

O výberkovom lese môžeme hovoriť, keď sú splnené nasledujúce princípy:

1. Trvalé zachovanie lesa ako ekosystému na každej časti porastu,
2. Trvalá, neustále v krátkych intervaloch sa opakujúca možnosť ťažby rubne zreých stromov v každom poraste,
3. Rovnovážny stav porastu po stránke hrúbkovej a výškovkej početnosti pri dosiahnutí optimálnej zásoby a pri dlhodobom vyrovnanom celkovom bežnom objemovom prírastku,
4. Systematické a dôsledné uplatňovanie kritérií zušľachťovacieho výberu pri ťažbových zásahoch do všetkých troch vrstiev,
5. Neustále plynulá prirodzená obnova.

Na prebudovanie rovnovekého lesa na výberkový musia byť vhodné podmienky biologické, technické a hospodárske.

Biologické podmienky

Vhodné sú predovšetkým porasty vo vyšších lesných vegetačných stupňoch a na lepších bonitách vo veku 50-60 rokov s už existujúcou odrastenou druhou etážou.

Čo sa týka nárokov na svetlo, mala by to byť kombinácia tienných a polotienných drevín, ktoré môžu byť sprevádzané slnnými drevinami. V našich podmienkach je najvhodnejšia kombinácia drevín smrek, jedľa a buk.

Najvhodnejším drevinovým zložením sú porasty listnato-ihličnaté s prevahou ihličnanov, ktoré musia byť v dobrej zdravotnej kondícii. Táto podmienka pri klesajúcej odolnosti ihličnanov v dôsledku klimatických zmien a následného synergického pôsobenia škodlivých činiteľov je vážnym problémom pri zavádzaní výberkového hospodárskeho spôsobu nielen na Slovensku, ale skoro vo všetkých európskych krajinách.

Technické podmienky

Pretože ťažbové zásahy sa robia pod clonou rozmiestnených stromov a za prítomnosti prirodzeného zmladenia, musia sa tieto zásahy vykonávať s najvyššou opatrnosťou, aby nedochádzalo k poškodeniu stromov, ktoré musia rásť ešte niekoľko desiatok rokov a sú nositeľmi hodnotnej produkcie. To si vyžaduje miernejšie

terény a vysokú odbornosť pracovníkov ktorí tieto ťažbové zásahy budú realizovať.

Pokiaľ ide o cestnú sieť, tak primárna aj sekundárna cestná sieť má byť v podobnom rozsahu ako pri podrastovom hospodárskom spôsobe, ale približovacie linky musia byť vo väčšom rozsahu vzhľadom na väčšiu rozptýlenosť zásahov.

Jemnejšie postupy si vyžadujú aj prispôbenie sa techniky, avšak na tieto jemné postupy ani vhodná technika nebola vyvinutá (Greguš 2007).

Prispôbenie sa týmto technickým podmienkam sa nezaobíde bez rozsiahlych investícií (Bezačinský 1956), najmä v prvých fázach prebudov na výberkové lesy.

Hospodárske podmienky

Prechod na výberkové hospodárenie si vyžaduje zmenu v organizácii práce a musí byť zaručené, že aj budúce generácie budú pokračovať v tomto snažení, keďže samotná prebudova je časovo veľmi náročná.

Nezanedbateľná je aj potreba primeraného personálneho vybavenia. Pracovníci, ktorí zariaďujú ako vyhotovovatelia PSL takýto les, a tí, ktorí budú vyznačovať ťažbu, aj tí, ktorí budú túto ťažbu vykonávať, musia mať o tento hospodársky spôsob nielen záujem, ale musia mať aj relatívne hlbokú odbornosť.

Greguš, s ohľadom na hospodárske podmienky uplatnenia výberkového hospodárskeho spôsobu uvádza v publikácii „Hospodárske spôsoby v dlhodobom rozvoji lesného hospodárstva na Slovensku“, že vo veľkovýrobných podmienkach lesného hospodárstva nie je prakticky možné uplatňovať výberkové hospodárenie, čoho dôkazom sú pokusy o jeho zavedenie v minulom storočí, a že výberkový hospodársky spôsob vzhľadom na vysokú náročnosť riadenia

a zložitosť jeho realizácie potrebuje menšie prevádzkové jednotky.

Za najvhodnejšie považuje malolesy, zvlášť súkromné.

Na základe uvedeného by malo platiť, že každý, kto presadzuje zavedenie výberkového hospodárenia, či ide o politiku, člena akademickej obce alebo človeka z lesníckej praxe, a to podobným spôsobom, ako to bolo v šesťdesiatych rokoch minulého storočia, by mal preukázať, čím za svoju profesnú kariéru prispel k výberkovému hospodáreniu na Slovensku.

A to nie v teoretickej rovine, ale v lese, kde by ukázal, ako výberkovo hospodári alebo v akom štádiu prebudovy má lesné porasty, ktoré raz budú výberkovými lesmi.

Výberkové lesy napriek ťažkostiam s ich zavedením cez prebudovu a aj so samotným uplatňovaním výberkového hospodárskeho spôsobu majú svoje opodstatnenie a miesto v našom lesnom hospodárstve.

Treba však povedať že svoje nezastupiteľné miesto má naďalej aj uplatňovanie rúbaňového hospodárenia a systém vekových tried, pretože značná rozmanitosť stonovištných podmienok a pestrosť porastových pomerov na Slovensku si vyžaduje diferencovaný prístup pri obhospodarovaní lesov, a to si vyžaduje uplatňovanie všetkých hospodárskych spôsobov.

Odmietnutie monopolu rúbaňovej koncepcie obhospodarovania lesov sa nemá chápať ako nekritické a direktívne presadzovanie výberkového hospodárenia.

Výberkový les je najbližšie k prírodným lesom, pretože má podobné vlastnosti, nie je s ním však totožný. Prírodný les si svoje autoregulačné schopnosti udržiava

trvalo. Výberkový les však nemožno ponechať na samovolný vývoj, pretože by to znamenalo zánik výberkovej štruktúry. Na udržanie výberkovej štruktúry výberkového lesa je treba doň neustále zasahovať.

Výberkový les pozitívne pôsobí na všetky princípy dlhodobého rozvoja lesného hospodárstva.

Poskytuje pravidelnú a nepretržitú výťaž, prísun financií a trvalo plní mimoprodukčné funkcie lesa.

Napriek prvotným vysokým investičným nákladom na zavedenie výberkového hospodárenia je tento spôsob ekonomicky najvýhodnejší, pretože sa od neho oprávnene očakáva najvyššia hodnotová produkcia, ktorá by mala prevýšiť náklady.

Z hľadiska statickej a ekologickej stability je výberkový les najstabilnejší.

S ohľadom na všetky podmienky, ktoré treba splniť, aby sme sa cez prebudovu dopracovali k cieľovému stavu, ktorým je výberkový les, ako aj na všetky pozitíva, ktoré toto hospodárenie prináša, by bolo potrebné povedať na akej výmere teda môžeme v našich podmienkach v budúcnosti uplatňovať výberkový hospodársky spôsob.

Jednoznačné vyslovenie nejakého čísla bez hlbšej analýzy a vyhodnotenia podmienok pre uplatnenie výberkového hospodárskeho spôsobu by určite nebolo správne.

Za najobjektívnejší údaj možno považovať, že by to malo byť viac ako 10 percent (Korpel-Saniga 1993). S ohľadom na súčasný stav lesných porastov a na všetky limitujúce faktory sa však v súčasnosti dá tento údaj považovať za príliš optimistický.

Peter Zima
vedúci odboru HÚL a certifikácie

Celoslovenské podujatia zviditeľňujú podnik

Leto je obdobím organizovania celoslovenských akcií podniku LESY SR zameraných na verejnosť, ale aj na vlastných zamestnancov. Máme za sebou Deň stromu, Drevorubača, Naj horára, čaká nás futbalový turnaj v Považskej Bystrici. V minulom čísle sme vám priniesli výsledky súťaže o najlepšieho horára na Donovaloch, dnes sa k Naj horárovi vrátíme v širšom kontexte.

Súťaž v tomto roku priniesla niekoľko novinek a po prvý raz ju OZ Slovenská Ľupča organizoval s iným riaditeľom ako s Vladimírom Masicom. Nový riaditeľ OZ René Kozáčik sa však mohol spoľahnúť na pomoc svojho predchodcu, ale aj organizačný tím, v ktorom každý presne vie čo má robiť. „Boli to dva mesiace tvrdých príprav, ktoré priniesli svoje ovocie,“ hovorí riaditeľ.

Súťaže prebehli bez problémov, drevo na odhad a meranie kubatúry bolo včas nachystané, sadeničky aj plocha na výsadbu boli pripravené, obojstranná sekera na presný hod bola nabrúsená, aj prírezy na zbíjanie lapačov boli na svojom mieste a vzorne bolo postarané aj o občerstvenie pretekárov.

Prvé prekvapenie zažili účastníci, ktorí na Donovaly prišli už v predvečer súťaže. Dlhé roky sa diskutovalo o férovosti niektorých disciplín, medzi inými aj o odhade a meraní dreva. Guľatinu preto ráno našli súťažiaci zakrytú plachtou, aby nikto nebol vo výhode a nemohol si drevo vopred pozrieť, alebo premerať. Ďalšou novinkou bola súťaž Naj riaditeľ v streľbe na laserovej strelnici a odhade bodových hodnôt trofejí.

„Usilujeme sa o oživenie súťaže. Napríklad v budúcom roku by sme chceli viac prilákať a zapojiť verejnosť jednak lepšou propagáciou, ale aj súťažami či lesnou pedagogikou. Donovaly majú výbornú polohu aj zázemie, no v pracovný deň je počet návštevníkov podujatia obmedzený na náhodných okoloidúcich, alebo ľudí, čo našu akciu už poznajú,“ hovorí Kozáčik. OZ Slovenská Ľupča preto ráta v budúcom roku aj s oslovením základných a stredných škôl v regióne.

Riaditeľ by tiež privítal väčšiu účasť svojich kolegov z ostatných OZ. „Je to akcia, ktorú vždy podporovali ministri a niekedy aj bývalý prezident. V tomto roku pre vážne pracovné zaneprázdnenie pani ministerky Matečnej otváral súťaž generálny tajomník služobného úradu Jaroslav Regec,“ pripomenul Kozáčik. Nejde tu však o prezentáciu OZ. Je to predovšetkým prezentácia Lesov

SR a oslava celého lesníckeho cechu, ako aj akcia určená pre zástupcov všetkých organizácií pracujúcich v lesnom hospodárstve a samozrejme pre širokú verejnosť,“ dodal.

Pripomeňme si ešte víťazov jednotlivých disciplín.

Najlepším lesníkom v disciplíne „Odhad a meranie objemu dreva na skládke“ sa stal Roman Šeliga z Odštepnej závodu Považská Bystrica, ktorý so ziskom 272,38 bodov dominoval aj celej súťaži.

Iba s rozdielom 0,53 bodu obsadil 2. miesto Ladislav Vajcík z OZ Slovenská Ľupča (272,91 bodu), ktorý bol najlepší v disciplíne „Pestovanie lesa“. Na bronzovú priečku celej súťaže dosiahol Pavel Kohút z OZ Levice (289,34 bodov) iba s tesným náskokom (0,44 bodu) pred Marekom Hudáčkom (Štátne lesy TANAP) so ziskom 289,78 bodov, ktorý zvíťazil aj v disciplíne „Ochrana lesa“.

Disciplínu „Problematika BOZP a požiarnej ochrany spojenú s hádzaním lesníckou sekerou“ ovládol Marián Bezeg z OZ Vranov nad Topľou, ktorý celkovo obsadil 9. miesto so ziskom 353,95 bodov. „Poľovníctvo“ zvládol najlepšie Ján Palic z OZ Liptovský Hrádok, ktorý sa umiestnil na celkovo na 10. priečke, keď dosiahol 378,51 bodov.

Spolu sa Naj horára zúčastnilo 93 súťažiacich, ktorí tvorili 3-členné družstvá. S lesníkmi zo všetkých odštepných závodov podniku LESY SR si zmerali sily aj reprezentanti hosťujúcich družstiev: Štátne lesy TANAP 4. miesto, Mestské lesy Banská Bystrica 9. miesto, Technická univerzita Zvolen – Vysokoškolský lesnícky podnik 20. miesto, Vojenské lesy a majetky 21. miesto.

Prvenstvo získal OZ Levice – muži, 2. miesto OZ Rimavská Sobota a 3. miesto OZ Slovenská Ľupča.

-vr-

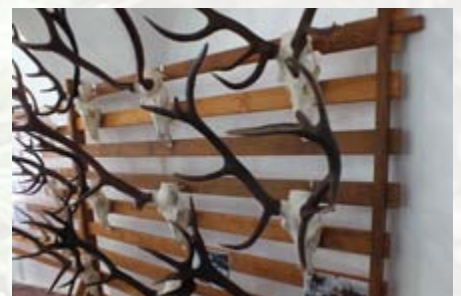

Prehliadka zhodov na Čiernom Váhu ukázala rekordný počet parožia, ale aj množstvo trofejí pre vlčie svorky

Prehliadka zhodov v poľovnom revíri Nízke Tatry patrí spolu s Poľanou a Betliarom do trojice najväčších prehliadok podniku LESY SR, a tomu zodpovedá aj záujem poľovníkov. Niekoľko sto priaznivcov prírody a poľovníctva sa vo štvrtok 21. júna stretlo na Čiernom Váhu, kde ich čakala podľa počtu rekordná kolekcia jeleních zhodov. Okrem toho sa návštevníci dozvedeli o podstatnej zmene, ktorá bude mať vplyv na ďalšie fungovanie tohto najväčšieho slovenského poľovného revíru.

„Bola prijatá koncepcia poľovníctva, z ktorej vyplýva, že Chránený poľovný revír Nízke Tatry bol zaradený medzi génové základne zveri. Takéto génové základne musí podľa koncepcie užívať právnická osoba, ktorej zakladateľ alebo zriaďovateľ zveril do správy majetok vo vlastníctve štátu, a ktorá na týchto poľovných pozemkoch aj vykonáva hospodársku činnosť,“ upozornil na začiatku výstavy obchodný riaditeľ podniku Tomáš Klouček. Koncepcia ďalej hovorí, že je vhodné, aby takáto právnická osoba užívala aj poľovné revíry s podielom poľovných pozemkov vo vlastníctve štátu nad 50%, nachádzajúce sa v poľovných oblastiach, v ktorých je vyhlásená génová základňa, ako aj príslušné poľovné revíry k týmto poľovným oblastiam. To znamená, že by sa o tieto poľovné revíry s výmerou od 50 do 66% štátnych pozemkov nemalo súťažiť a dávať ich do prenájmu.

Riaditeľ OZ Liptovský Hrádok Ján Vrbenský skonštatoval, že tohoročná výstava zhrmazdila historicky najvyšší počet zhodov, a to 445 kusov. „Nikdy však nebolo našim

cielom, aby sme maximalizovali ich počet. Skôr šlo o prezentovanie genofondu jelenej zveri na danom území. Preto tu nájdete aj zhody jedincov, ktoré sa počas roku vyskytovali aj v iných poľovných združeniach a spoločnostiach,“ povedal Vrbenský.

Okrem výstavy zhodov a niekoľkých trofejí pripravil OZ Liptovský Hrádok ešte jednu expozíciu, a tou bola v historickom kostolíku na Čiernom Váhu výstava jeleních trofejí strhnutých v uplynulej poľovnej sezóne vlkami. Podobne ako pred dvomi rokmi na Poľane sa vlky nezamerali iba na slabšie alebo

choré jedince, ale strhávali aj trofejnú kusy v najlepšej kondícii. V posledných dvoch rokoch predstavoval úhyn viac ako štvrtinu plánovaného odlovu jelenej zveri. V sezóne 2017/2018 našli lesníci spolu 48 strhnutých kusov, čo je za ostatnú dekádu druhý najvyšší počet. Väčší úhyn bol v tomto revíri iba v sezóne 2013/2014, keď sa toto číslo vyšplhalo na 64 kusov. Na rozdiel od minulej sezóny, keď bol podiel vlkov na úhynu zveri približne 90-percentný, tak začiatkom roka 2014 zaúradovala dlhá zima a zver v polovici prípadov uhynula vysilením.

-vr-

HUDBA LEŠA POZVANIE

Slovenská poľovnícka kultúra má jedinečnú príležitosť. V jedinom mesiaci – septembri 2018 – usporiada dve najprestížnejšie európske poľovnícke podujatia:

20. – jubilejný ročník Majstrovstiev Európy vo vábení jeleňov – 1. septembra 2018 vo Svätom Antone (súčasť programu Dní sv. Huberta) a 2. ročník Majstrovstiev Európy poľovníckych trubačov – 29. septembra 2018 v Levoči.

Spoločná kampaň na obe podujatie nesie názov HUDBA LEŠA a tento pojem veľmi výstižne spája tú prírodnú hudbu – zvukové prejavy zvierat s poľovníckou hudbou našich trubačov. Na obe podujatia srdečne pozývame aj čitateľov Lesníka.

Marian Číž

Lov bez pušky

Lov zveri je starý ako ľudstvo na Zemi samé. V dávnej minulosti patrilo právo lovu každému, no postupným vznikom súkromného vlastníctva sa prejavovala snaha takéto právo si privlastniť. To nastalo už vo feudálnej spoločnosti, v ktorej si vládnuca trieda okrem iného vyhradila aj právo lovu pre seba. V 16. a 17. storočí sa právo lovu ešte zužuje, pretože sa zakazuje lov niektorých druhov zveri, a to nie na ich ochranu, ale preto, aby sa zachovalo právo lovu pre vyvolených. Niekedy v 17. storočí sa lov začal postupne meniť na poľovníctvo, menil sa však len postupne. Začínajú sa organizovať honosné lovy, začína sa vývoj loveckého ceremonálu, ale naďalej sa zachováva podstata a živelnosť v love, to znamená loviť všetko, čo príroda vyprodukovala a ponúkala.

V dnešnej dobe je lov aj to, kto, kde a kedy môže loviť, striktné dané zákonmi každého právneho štátu. Okrem lovu poľnou zbraňou (puškou) sa nám postupne rozrastá lov poľovnej zveri lukom (čo je lov, ktorý používali na svoju obživu ľudia pred 250 a viac rokmi).

Vývoj techniky vo svete nám vytvára priestor a možnosti pre lov zveri, na ktorý v minulosti neboli také možnosti, aké sú dnes, a to lov fotoaparátom. Týmto „lovom“ neberieme voľne žijúcej zveri život a môže si ju „uloviť“ i viac fotografov a pozorovateľov živej zveri. Lov fotoaparátom môže prinášať i tržby pre užívateľa poľovného revíru, ak zabezpečiť zvýšený výskyt zveri na záujmovom území, resp. mieste, kde umožňuje lov fotoaparátom a zver ho rada a pravidelne navštevuje.

LESY Slovenskej republiky, štátny podnik, začal pred pár rokmi ponúkať v rámci poľovných revírov, ktoré užíva, pozorovanie a fotografovanie zveri, a niektoré OZ už postupne začali s ich organizáciou. Paušálny

poplatok pri takomto „love“ je 120 € s DPH / osoba / deň. Súčasťou tohto poplatku je i organizačný poplatok, sprievodca, ubytovanie počas 1 noci, doprava v revíri. To, že rozhodnutie umožniť pozorovanie zveri pre širokú verejnosť bolo správne, dokazujú výsledky tržieb pre CHPR Nízke Tatry. V období 27. 04. – 13. 05. 2018 navštívilo CHPR Nízke Tatry 24 hostí – fotografov, ktorí pozorovali v tomto období medveďa hnedého v jeho prirodzenom prostredí, a **tržby dosiahli 7920 €** pri nákladoch OZ Liptovský Hrádok 455 € (v nákladoch nie sú zahrnuté mzdy). Tržby za pozorovanie v CHPR Nízke Tatry boli v rokoch 2014 – 5680 €, 2015 – 2590 €, 2016 – 5792 €, 2017 – 6735 €. Za možnosť uskutočňovať pozorovanie zveri a zabezpečiť „v hluchom období“ tržby pre poľovný revír patrí poďakovanie v prvom rade riaditeľovi OZ Liptovský Hrádok Jánovi Vrbenkému, ako aj vedúcemu výrobnotechnického úseku Petrovi Lánimu, ale i kolegovi, ktorí sa podieľali na personálnom zabezpečení tejto akcie.

S pozorovaním poľovnej zveri a fotografovaním má obdobné skúsenosti aj OZ Kriváň v CHPO Pofana, kde rovnako uskutočňujú pozorovanie poľovnej zveri, a to najmä medveďa hnedého a jeleňa lesného v čase ruje. Pri fotografovaní sa využíva priestor, keď sa neuskutočňuje lov so zbraňou a aj týmto spôsobom sa zabezpečujú tržby pre poľovný revír.

Vo svete sa môžeme stretnúť tiež s takými možnosťami pozorovania a fotografovania zveri, kde preferovanou zverou sú medvede, losy, soby na Aliaške, vo Fínsku, v Rusku... ale i vodné vtáctvo, ako sú divé husi, žeriavy, hlucháne, tetovy... Azda najľákavejší z vtáctva je rybárik riečny. V strednej Európe sú najvyhľadávanejšími zvieratami na fotografovanie jelene, daniely, muflóny, srnce, vlky, medvede, bažanty. Pozorovanie a fotografovanie sú vyhľadávaným artiklom pre nadšencov prírody a pozorovateľov voľne žijúcich zvierat. Na ich organizovanie sú zamerané sprostredkovateľské kancelárie, podnikateľské subjekty, ktoré zabezpečujú klientov, fotografov pre kempy a tie zasa umožňujú pozorovanie s fotografovaním. Tieto kempy majú v záujmovom území zriadené chaty, ako základné stanovište, kde ponúkajú i stravu a všetko ostatné, potrebné pre svojich klientov. V rámci záujmového územia sú pripravené kryté stanovišťa na pozorovanie a fotografovanie aj s možnosťou prenocovania.

Podeliť sa sa so svojimi skúsenosťami pri fotografovaní sme umožnili na pár riadkoch i kolegovi Františkovi Fodorovi, ktorý sa prednedávnom vrátil z Fínska, kde bol na „fotolove“ tetovov, medvedov, rosomákov...

František Fodor: Začiatkom mája sme sa s partiou kamarátov vybrali na tok

tetrovou do Fínska. Aj keď na Slovensku už vládli teploty nad 20 stupňov a tok tetrov bol na konci, po príchode do cieľa našej cesty nás privítal sneh a teploty okolo nuly. Pôvodne sme mali bývať v poľovníckej chate, ale vzhľadom na to, že tá sa tento rok opravuje, odporučil nám organizátor, že vie zabezpečiť za poplatok ubytovanie a aj pozorovanie v lokalite pár kilometrov od ruských hraníc, kde sa profesionálne venujú pozorovaniu a fotografovaniu zveri, hlavne medveďa hnedého. Po prezretí internetovej stránky www.wbb.fi nikto z nás neuvažoval, že by neobetoval poplatky za pozorovanie, ktoré sú s tým spojené, a každý potvrdil účasť.

Centrum WILD BROWN BEAR

Súčasťou centra sú dve chatky, z ktorých jedna slúži na ubytovanie hostí a druhá ako jedáleň a prednášková miestnosť, aj 24 fotografických úkrytov (búd) umiestnených v okolí štyroch jazier. Po uvítaní sa so sprievodcom a ľahkej večeri sme dostali inštrukcie, že prvú noc strávime v poraste na tokanisku hlucháňa s tým, že každý bude mať vlastný stan do ktorého je nutné sa dostať do 20:00. Do stanov nás zavádzala sprievodkyňa autom cca 40 km od ubytovania. Keďže v danej lokalite bolo ešte okolo pol metra snehu, ponúkla nám sprievodkyňa čizmy a snežnice, aby sme sa pohodlne dostali až do stanu. Súčasťou výbavy pozorovacieho stanu so štyrmi oknami boli dve karimatky, tenký matrac, spacák do -21°C a strava, ktorú tvoril sendvič, pol litra horúcej vody v termoske s možnosťou prípravy kávy alebo čaju a niečo sladké pod zub. Do výbavy takisto patrilo aj vedro s vrchnákom ako suché WC, pretože podľa inštrukcií sme mohli stan opustiť až po 7:00 ráno a všetky veci vrátane obuvi bolo treba ukryť do stanu.

Ráno som sa zobudil už o pol tretej na tokanie avšak svať začalo až o hodinu neskôr.

Tok hlucháňa bol dopĺňaný vzdialenými zvukmi toku tetra holniaka. Pred stanom približne na desať metrov na seba útočili dva kohúty, ale slabé svetelné podmienky mi dovolili toto divadlo zaznamenať len na video. Keďže sme boli v poraste a obloha bola zatiahnutá, fotiť sa dalo až okolo pol piatej, ale to už sa bitka skončila a každý z kohútov sa odobral značiť svoje teritórium, takže vzdialenosti na fotenie sa radikálne zväčšili. Po rannom stretnutí s kolegami sme konštatovali, že len dvaja zo šiestich v to ráno nevideli hlucháňa, ale kvalita fotografií vzhľadom na počasie, vzdialenosť a svetelné podmienky bola len dokumentačná. Cena za takto strávenú noc v stane bola 130 € na osobu.

Pozorovanie medveďov

Na druhý deň sme vzhľadom na nepriaznivé počasie – sneh s dažďom – upustili od pozorovania vtákov a objednali sme si u sprievodcu pozorovanie medveďov. Po večeri, ktorú sme museli presunúť na štvrtú, nasledovala prezentácia v prednáškovej miestnosti, na ktorej nám vysvetlili, ako sa treba správať vo fotoúkrytoch, že je zakázané vychádzať, fajčiť a fotografovať s bleskom. Podľa údajov z prezentácie je v danej lokalite 90-95% pravdepodobnosť úspechu pri pozorovaní medveďa hnedého a 70% pravdepodobnosť pri pozorovaní rosomáka severského. O piatej sme v sprievode odchádzali do úkrytov, ktoré sme si vybrali na základe fototechniky. K dispozícii boli úkryty, kde zver prechádzala blízko a nebolo treba veľké teleobjektívy, ale aj úkryty s možnosťou fotenia na opačnej strane jazera, kde v mesiacoch bez snehu a ľadu je možné fotiť zver spolu s odleskom na vodnej hladine. Fotoúkryty boli buď jedno alebo dvojmiestne. Výbavu dvojmiestneho fotoúkrytu tvorili dva otvory na fotenie zo sedu, každý s dvomi

rukávmi, aby bolo možné používať dva fotoaparáty s rôznymi objektívmi bez nutnosti výmeny, a jeden spodný otvor na fotografovanie tesne nad zemou. Pod oknom bola upínacia doska na statívové hlavy s vodiacou drážkou v ktorej bolo jednoduché podľa potreby vybrať ľubovoľnú stranovú polohu. Súčasťou výbavy bol aj očkový kľúč na dotiahnutie skruty na upevnenie statívovej hlavy. Nad oknom bola praktická polička na odkladanie vecí, ktoré potrebujete pri fotení – krytky, pamäťové karty, náhradné baterky, objektívy. Sedenie bolo vyriešené otočnými kancelárskymi stoličkami s nastavovateľnou výškou. Samozrejmosťou boli aj dva jednoduché vešiaky na oblečenie. Za chrbtom sa nachádzala poschodová posteľ vybavená matracmi a spacákmi. Interiér bol z vnútra obitý izoláciou, ktorá sa používa pod plávajúce podlahy, a musím povedať, že ideálne zachytávala hluk pri presúvaní v úkryte. Sprievodca každému odovzdal rucksak s jedlom, termoskou a vodou, tak ako v prvý deň. Navyše každý dostal naplnený liehový varič na kúrenie prekvapivo slovenskej výroby z Filákova a zápalky na podpálenie liehu. Suché WC bolo tentoraz oveľa lepšie vzhľadom na priestorové pomery. Bol to o sud vystlaný igelitovým vrecom, na ktorý priamo pasovala doska z WC, ktorá toto WC aj ideálne uzavrela. Samozrejmosťou bol držiak na WC papier a malý odpadkový kôš umiestnený na dverách.

Po zložení si potrebných vecí a príprave na fotenie prešlo len pár minút, ktoré som venoval fotografovaniu vrán a čajok, a už sa objavil prvý 250-300 kilogramový samec. Počasie nám ani druhý deň neprialo, lebo padal jemný sneh spojený s dažďom, čo výrazne komplikovalo zaostrovanie. Navyše medveď bol stále v pohybe a zastal len na chvíľu, keď našiel niečo pod zub. Asi po 10-minútovom pochode okolo jazera medveď odišiel, ale po polhodinke sa objavil

ďalší, trochu menší samec, a dokonca raz prišli pred objektív oba naraz, ale dodržiavali si medzi sebou patričný odstup. Pobyt medvedov v danej lokalite trval od 18:20 do 21:25. Rosomáka sa mi odfotiť nepodarilo, aj keď asi o 22:00 som jedného zahliadol na druhej strane jazera a dúfal som že ráno za lepšieho svetla ho aj zdokumentujem. Žiaľ, ráno už neprišlo okrem vtákov nič. O 7:00 sme mali pokyn od sprievodcu vrátiť sa samostatne na ubytovanie. Za túto noc pri pozorovaní medvedov zaplatil každý z nás 140 €, ale každý medveďa videl, dokonca zo vzdialenosti, kde nepotrebuje žiadnu kvalitnú fototechniku.

Aj keď nám počasie vôbec neprialo, bol to veľký zážitok pre každého z našej výpravy. Prekvapila ma úroveň poskytovaných služieb, pretože z pohľadu či už fotografa alebo pozorovateľa tu bolo ozaj myslené na všetky

podrobnosti a takisto aj praktický výklad od sprievodcov prispel k úspešnosti akcie.

Pozorovanie a fotografovanie zveri za paušálny poplatok je jeden z artiklov, ktoré môžu napomôcť ekonomike poľovného revíru. Umožňuje širokej verejnosti vnímať prírodu a zvieratá v nej žijúce v sprievode lesníka. Tento im poskytne poznatky a skúsenosti či už z obhospodarovania lesných porastov, ale i o vplyve napríklad lykožrúta na smrečiny. Voľným rozprávaním priblíži a ozrejmi život v lese z pohľadu človeka, ktorý vo svojej podstate je spätý s lesom a možno ľahšie potom pochopí aj význam lesníctva na Slovensku.

Text: odbor koncepcie poľovníctva
Foto: Patrik Michál, František Fodor

Na chodúľoch na prázdniny

„Zvoní, zvoní“ niesol sa krik detí veru nejednou školou pri poslednom zvonení v tomto školskom roku a naozaj, opäť prišiel tak dlho očakávaný čas prázdnin nielen pre deti a učiteľov, ale aj pre nás lesných pedagógov a zamestnancov, ktorí sa podieľali na aktivitách lesnej pedagogiky v prvom polroku 2018. Utíchlo zvonenie telefónov, prestali chodiť e-maily, osobných návštev a odkazov ohľadom aktivít lesnej pedagogiky zrazu niet. Prázdniny si zaslúžime i my, potrebujeme načerpať nové sily do ďalšej práce s deťmi.

Bolo naozaj ťažké niekoho odmietnuť a nevyhovieť ich žiadostiam. Naše pracovné povinnosti nie vždy umožňovali rešpektovať dohodnuté termíny, no vždy sme sa snažili nájsť náhradné, aby sme deti a pedagógov nesklamali. Naši lesní pedagógovia v prvom polroku 2018 absolvovali celú paletu návštev a aktivít lesných pedagógov v materských školách, jasličkách, základných školách, centrách voľného času, ako i v obciach v okresoch Žarnovica, Žiar nad Hronom, Banská Štiavnica. V júni sa taktiež konal už 8. ročník vedomostnej súťaže „Čo šepká les“, na príprave a realizácii ktorého sa podieľalo takmer celé osadenstvo ústredia OZ Žarnovica, ako aj časť pracovníkov oslovených lesných správ.

Svoju prácu s verejnosťou vykonávame asi naozaj dobre, keď chýr o nás sa doniesol aj do Nitry na Gymnázium, Párovská 1., kde sme spoluprácu nadviazali už vlni v októbri priamo na ich škole. Tohto roku prišli gymnazisti k nám na LS Brod, priamo do lesa, kde sa naši lesní pedagógovia, Lukáš Potocký a Juraj Borik, so svojimi kolegami zhostili ťažkej úlohy zaujať „teenagerov“. Pripravili pre nich bohatý program na tému „Lesný ekosystém“, počas ktorého ich previedli po vopred pripravenej trase, na ktorej sa im snažili teoreticky vysvetliť a aj prakticky ukázať všetky štádiá lesa a názorne ukázať, ako to v lese

„funguje“. Na pamiatku si gymnazisti zasadili v lokalite chaty Pavlová svoj strom – javor horský. Všetci účastníci akcie boli spokojní, o čom svedčilo aj pekné podakovanie od ich pani profesorky, v ktorom zároveň skonštatovala, že v spolupráci s nami chce pokračovať, nakoľko akcia naplnila očakávania študentov i jej samej.

Detský Hubert v Poľovníckom múzeu vo Svätom Antone sa už tradične neobišiel bez pomoci a práce našich lesných pedagógov a zamestnancov, ktorí sa venovali malým návštevníkom múzea dva dni, či už ako sprievodcovia alebo ako odborníci na svojich stanovištiach, ktoré boli pre deti pripravené.

V sobotu 23. júna tohto roku sa po prvýkrát v našom regióne konala súťaž Klubu mladých priateľov poľovníctva, a to už jej 44. ročník, tentokrát v prekrásnych priestoroch Strednej lesníckej školy v Banskej Štiavnici a k nej prislúchajúcej botanickej záhrade. Z celkového počtu 12 stanovišť súťaže zabezpečovalo overovanie vedomostí a fyzickú zdatnosť na šiestich stanovištiach deväť našich zamestnancov, a to od skorých

ranných hodín až do neskorého popoludnia, kedy sa na nádvorí školy konalo vyhodnotenie súťaže. Väčšine účastníkov súťaže v nezvyčajnej fyzickej disciplíne, ktorou bola chôdza na chodúľoch, sa podarilo prekročiť pomyslenú čiaru prázdnin.

Prvý polrok aktivít práce s verejnosťou vyvrcholil v poslednú júnovú sobotu v obci Voznica, kde obecný úrad pripravil pre všetky deti obce akciu, ktorou deti privítali prázdniny, tak ako sa patrí. Nechýbali samozrejme ani naši lesní pedagógovia a ochotní zamestnanci, ktorí pripravenými aktivitami z oblasti lesnej pedagogiky zaujali a spríjemnili deťom celé veterné sobotňajšie popoludnie.

Vďaka patrí všetkým, ktorí si i popri čoraz náročnejších pracovných úlohách nájdu čas a priestor na prácu s deťmi a verejnosťou nielen v pracovnom, ale i v čase osobného voľna, a tiež tým, ktorí majú pochopenie pre našu prácu a vytvárajú nám podmienky na jej realizáciu.

Katarína Dávidová
lesný pedagóg OZ Žarnovica

Lesné informačné kancelárie

Lesné informačné kancelárie (LIK) v štátnom podniku v minulosti vznikli z potreby poskytovať verejnosti, najmä tej turistickej, aktuálne informácie o lese, a to aj s istou pridanou hodnotou, ktorá vyplýva z lesníckeho vzdelania, skúseností a perfektnej, naozaj podrobnej znalosti svojich pracovných lokalít. Kancelárie, ako informujeme na webe podniku, sa nachádzajú na každej lesnej správe a na každom závode. Každé takéto miesto by malo mať tabuľu s označením *lesná informačná kancelária*.

Podnik pripravil v priebehu rokov 2005 – 2012 pre lesné informačné kancelárie sériu propagačných materiálov v podobe 26 máp. Najstaršia mapa je z OZ Čadca z roku 2005. Plošne zobrazujú územie spravované odštepnými závodmi. Obsahujú informácie lesníckeho charakteru ako je výmera územia, lesnatosť, drevinové zloženie, fauna, flóra, ale aj informácie zaujímavé pre verejnosť: významné lesnícke miesta, náučné chodníky, turistické a cyklistické trasy, kultúrne pamiatky, chránené územia a iné.

Organizačné zmeny, ktoré sa uskutočnili v rokoch 2011 a 2013, sa postupne odrzkadľujú aj v aktualizácii máp. V minulom roku o nové mapy LIK požiadali závody: Rožňava, Revúca, Košice, Liptovský Hrádok a Prievidza. V týchto dňoch pracujeme na novej mape pre OZ Prešov. Mapy sa stali jednoduchým, dôstojným a reprezentatívnym materiálom každého závodu, ktorý má navyše aj praktický význam. Kvalitné prevedenie, komplexné a aktuálne informácie vo vhodnom formáte vedia oceniť turistickí nadšenci aj náhodné návštevy závodov či lesných správ ako hodnotný prezent.

Náročnejšie je to už s chodom lesných informačných kancelárií. Mnohí lesníci nie sú práve nadšení, pri zmienke o lesných informačných kanceláriách, a to z rôznych dôvodov. No skúsme sa na to pozrieť z iného uhla pohľadu.

Dnešná doba prináša na každého z nás, nech už pôsobíme v ktorejkoľvek pracovnej oblasti, zvýšené požiadavky na komunikáciu. Neustále je potrebné vhodne a správne odkomunikovať to či ono a komunikačných nástrojov je naozaj množstvo. Komunikácia neobchádza ani lesnícky stav, čo veľmi dobre vieme. Narážam na komunikáciu, ktorá je nekorektná, uráža nás, hnevá, zavádza a pod. Čo s tým? Každý to riešime po svojom. Nieкто sa s plným nasadením vrhá do komunikačného boja, iný ticho odchádza, či len mykne plec a myslí si svoje. Nieкто si zasa povie, to nie je moja vec, nech to riešia iní.

Tak či tak, ak chceme, aby sme boli správne chápaní, aby nám rozumeli a verili, nemôže nám to byť jedno. Musíme teda o svojej práci rozprávať. Nie nahnevane, ale s nadhľadom a trpezlivo vysvetľovať svoje stanovisko. Neprevalcujeme masovokomunikačné prostriedky, ale máme šancu dávať odpovede na otázky položené jednotlivcami, preukázať ochotu a znalosti, a to by sme mali využiť vo svoj prospech.

Každý lesník pracujúci ako vedúci lesnej správy dokonale pozná les zverený do svojej starostlivosti. Je tým najlepším odborníkom ovládajúcim prírodné pomery, špecifiká aj aktuálne dianie v tomto teritóriu. Som presvedčená, že ak takéhoto lesníka nieкто osloví s otázkou týkajúcou sa jemu zverého lesného územia, bude vedieť fundovane odpovedať a nespočetnekrát tak počas svojej práce aj robí. Prečo sa teda bránime lesným informačným kanceláriám?! Veď ony žijú a fungujú svojim vlastným spôsobom, či už majú pri svojom vstupe označenie LIK alebo nie.

Poskytovaním informácií na lesných správach a odštepných závodoch vieme nielen uspokojiť informačné potreby návštevníkov, získať pozitívnu spoločenskú mienku na svoju stranu a zároveň urobíme krok na šírenie dobrého mena nášho podniku. Oživme teda lesné informačné kancelárie a budme otvorení komunikácii.

Lesu zdar!

Miriám Turayová
Lesnícke a drevárske múzeum

Začali sme rozprávkou ... Čo šepká les

VIII. ročník vedomostnej súťaže

Daždivé ráno nás 7.6.2018 privítalo v kaštieli Poľovníckeho múzea vo Svätom Antone, kde sa už po ôsmykrát otvorili jeho brány pre účastníkov vedomostnej súťaže: „Čo šepká les“. Slávnostnými fanfárami študenti Strednej odbornej školy lesníckej v Banskej Štiavnici začali a dodali tým výnimočný ráz podujatiu, ktoré zorganizovali OPK Žiar nad Hronom a Lesy SR, š.p. OZ Žarnovica v spolupráci so Strednou odbornou školou lesníckou v Banskej Štiavnici, Poľovníckym múzeom vo Svätom Antone, Regionálnou organizáciou Slovenského poľovníckeho zväzu v Žiari nad Hronom, Mestskými lesmi Banská Štiavnica, Okresným úradom Žiar nad Hronom, Pozemkovým a lesným úradom a Poľovníckou spoločnosťou Šarvíz Voznica. Na nádvorí múzea všetkých prítomných privítali zástupcovia usporiadateľov, Marián Číž a Jaroslav Poláček. Zišlo sa tu 17 trojčlenných družstiev, ktoré tvorili žiaci základných škôl nášho regiónu, ale i z Dudiniec a z Hontianskych Nemiec spolu so svojimi pedagógmi. Súťaž bola určená žiakom štvrtého až šiesteho ročníka. Podujatie bolo už tradične vedené v duchu poznávania našej flóry a fauny, stôp a zvukov zvierat, poľovníckych psov. Vedomosti sa overovali aj z vlastivedy – poznávanie svojho okolia. Zručnosť naši malí mladí priatelia preukázali pri sadení stromčekov, zhotovovaní krmidla pre vtákov a atraktívnej streľbe na laserovej strelnici. Deti sa na súťaž museli zodpovedne pripravovať už doma nielen vedomostne, ale aj tvorivo. Tento ročník bol zaujímavý aj tým, že deti mali priniesť a predniesť rozprávku, ktorá by súvisela s lesom, zvieratkami, lesníkmi, poľovníkmi. Porota to naozaj nemala ľahké, lebo deti to poňali naozaj rôznorodo a umelecky presvedčivo. Odznelo 17

krásnych rozprávok a organizátori uvažujú aj o vydaní knihy rozprávok s názvom Čo šepká les. Porota zhodnotila túto disciplínu ako naozaj umelecký zážitok. Súťažilo sa celkovo v desiatich disciplínach. Každú školu mohlo reprezentovať jedno trojčlenné družstvo. Vyhodnocovali sa družstvá aj jednotlivci. **V súťaži družstiev zvíťazila ZŠ Maximiliána Hella Štiavnické Bane (147,5 bodov), druhá bola ZŠ Andreja Kmeťa v Žarnovici (147,0 bodov) a tretia ZŠ Fraňa Kráľa Žarnovica (146,5 bodov). Víťazná škola už tradične získala „trofej“ najcennejšiu vyrezávané logo tejto súťaže. Medzi jednotlivcami bol víťazom Samuel Matej Kočúch zo ZŠ Maximiliána Hella Štiavnické Bane (50,0 b.), druhá skončila Ema Dobrotková zo ZŠ Andreja Kmeťa v Žarnovici (49,5 b) a na III. mieste bola Andrea Pavolová zo ZŠ Fraňa Kráľa Žarnovica s rovnakým počtom bodov. O obsadení II. a III. miesta rozhodli „rozstreľové“ otázky.** Súťažiaci boli veľmi vyrovnaní vo všetkých disciplínach. Víťaz v kategórii jednotlivcov sa každoročne teší z horského bicykla. Podujatie by nebolo možné zorganizovať na takej úrovni bez sponzorov. Sponzormi súťaže boli Múzeum vo Svätom Antone, Regionálna organizácia Slovenského poľovníckeho zväzu v Žiari nad Hronom, Stredná odborná škola lesnícka Banská Štiavnica, Mestské lesy Banská Štiavnica, Slovenská lesnícka komora, Poľovnícka spoločnosť Šarvíz, Mesto Žarnovica, Mesto Žiar nad Hronom, Mesto Banská Štiavnica, Lesy Banská Belá, Športový klub Dynamik Nitra – Vladimír Viktor, ktorým patrí naše ďakujem. Opäť sa potvrdilo, že žiadny čas, ktorí

venujeme deťom nie je premárnený. Šťastné výrazy na tvárach víťazov boli najkrajšou odmenou pre organizátorov. Všetkým víťazom boli odovzdané okrem diplomov a cien aj poľovnícke klobúky, ktoré zožali u detí veľký úspech. Všetci účastníci mali možnosť opäť ochutnať pravý poľovnícky guláš. Záverečné slová riaditeľ múzea vo Svätom Antone Ing. Mariána Číža, riaditeľa OZ Žarnovica a zároveň i predsedu Oblastnej poľovníckej komory Ing. Slavomíra Kicka naznačili, že v takýchto aktivitách budeme pokračovať i vďaka počasiu, ktoré nám počas dňa ukázalo tú krajšiu tvár. Opäť sme všetci spolu zažili veľmi pekný deň.

Aj touto cestou sa chcem všetkým organizátorom poďakovať za úspešný priebeh VIII. ročníka vedomostnej súťaže „Čo šepká les“.

Katka Dávidová, OZ Žarnovica

Lesnícke vrecko nápadov sa šiškovatie

Príroda sa nám rozdáva plnými dúškami. Prináša nielen priestor na oddych a relax, domov zvieratám, rastlinám a hubám. V tomto období ihličnaté stromy (teda aj borovice) zhadzujú stovky šišiek. Mnohé z nich ostávajú ležať pod stromami roky, kým sa vplyvom počasia nerozpadnú. Iné však padnú do oka lesným pedagógom alebo ďalším milovníkom lesa a prírody a skončia v hubárskom košíku, vo váze alebo operené a sediace na nejakom konári.

Borovičiak bažantiakový

To je len jeden z veľkého množstva borovičiakov, ktorí „poletujú“ našimi lesmi. Niektoré majú perie veľmi podobné, neváhala by som tvrdiť, že totožné, s bažantom poľným, iné majú chvostové perá rovnakého tvaru a sfarbenia ako sú letky káčerov divých. Vzácnosťou je nájsť medzi borovičiakmi nejakého dravca, i keď ani to nie je vylúčené. Najkrajším spomedzi borovičiakov, teda aspoň čo sa sfarbenia pierok týka, je borovičiak sojko-škriekavý, v našich lesoch pomerne vzácny a vysoko cenený druh. Šepká sa, že vraj borovičiaky nosia svojim pánom šťastie. Tak hor sa do lesa po niektorého z nich.

Šiškovec obyčajný

Šiškovec obyčajný je pomerne známy druh huby z čeľade hríbovitých. Vyskytuje sa takmer po celom území Slovenska. Oblubuje viate piesky Záhoria, ale tiež oslnené vápencové svahy, či borovicové lesíky a háje v dolinách i na strmých svahoch. Nájsť šiškovca vôbec nie je náročné. Je to veľmi zaujímavá, trvácna nejedlá huba. Neobsahuje toxíny, ale jej plodnica je taká pevná, že pre tráviacu sústavu ľudí je úplne nestráviteľná. Šiškovce môžete zbierať od júna do septembra. Niektoré dokonca dokážu prezimovať. Sušia sa výlučne v celku. Takto vysušený šiškovec, potom môžeme použiť ako vhodnú dekoráciu do interiérov ale aj exteriérov.

Lesné cínie

Kvitnúci les. Ten poznáme väčšinou z jari. O tom, akou silou pelili tento rok slovenské lesy, vedia rozprávať lesníci, ale aj návštevníci lesov, ktorí nestíhali od peľu čistiť svoje autá. Ešte horšie na tom boli alergici, ktorých oslabený imunitný systém dostal zabráť. Peľ z rôznych druhov kvetín, ale najmä zo stromov, bol skrátka všade. Nie každý si však vie predstaviť, ako také lesné stromy kvitnú, pretože ich kvety sú oveľa menej nápadné ako kvety rastlín, ktoré rastú pod stromami i na lúkach. A práve pod ihličnatými stromami, teda presnejšie pod borovicami, rozkvitajú v tomto období lesné cínie. Tie, na rozdiel od cíní pestovaných v záhradách, sú pre alergikov úplne bezpečné. Môžete ich nájsť v akomkoľvek farebnom prevedení. Keďže sú veľmi trvácne a nepotrebujú pre svoje uskladnenie ani kvapku vody, môžete ich bez problémov nechať doma a odísť na pár týždňov na dovolenku. Ak by sa vám nepáčil ich farebný odtieň, môžete si ich premaľovať temperovou, prípadne akrylovou farbou (neriedenou vodou), a potom prelakovať priesvitným lakom. Šetriť farbou a riediť ju vodou sa nevypláca, lebo sa Vám cínie začnú zatvárať. -as-

Dobre urobené je lepšie než dobre povedané

Hovorí sa, že úlohou skvelej školy nie je napchať do vás fakty, aby ste ich mohli opakovať. To len dáva mnohým študentom takú nechť do učenia, že do konca svojho života nezoberú do rúk ani jednu knihu. Úlohou skvelej školy je inšpirovať vás a dodať chuť vzdelávať sa. Chuť, ktorá vám ostane po zvyšok života.

Aby terajším študentom zostala chuť a záujem o vzdelávanie v takej dôležitej oblasti ako je bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci aj po ich vstupe do pracovného vzťahu s budúcimi zamestnávateľmi a aby si začali už teraz uvedomovať, čo zdravie, resp. jeho strata znamená nielen v pracovnom, ale aj rodinnom živote, Odborový zväz DREVO, LESY, VODA (OZ DLV) pripravil projekt 1. ročníka súťaže pod názvom „Bezpečné dni v práci,“ určenej pre študentov 1.- 3. ročníkov stredných odborných škôl v rámci Slovenskej republiky, ktoré pripravujú budúcich zamestnancov v lesnom hospodárstve, vodnom hospodárstve a drevospracujúcom priemysle. Nad súťažou, ktorá sa konala 12. 06. 2018 v priestoroch SOŠ lesníckej v Prešove prevzal záštitu štátny tajomník Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR Mgr. Branislav Ondruš a prezident Konfederácie odborových zväzov SR Ing. Jozef Kollár

a vysokú úroveň súťaže sa podarilo zabezpečiť hlavne vďaka generálnemu partnerovi súťaže Lesy SR, š. p.

Ambíciou OZ DLV a spoluorganizátora súťaže – medzinárodnej organizácie podporujúcej udržateľné nakladanie s lesmi známej pod skratkou PEFC (Programme for

the Endorsement of Forest Certification Schemes) – zastúpenie pre Slovensko – bolo zážitkovou formou prispieť ku skvalitneniu pripravenosti študentov – budúcich zamestnancov v oblasti BOZP a súčasne motivovať ich, aby sa BOZP stala najdôležitejšou prioritou v rámci ich zamestnania. Šťastie človeka sa totiž nemia podľa výšky konta v banke, ale podľa zdravia a spokojnosti.

Zážitková forma súťaže spočívala nielen vo vytvorení neformálnej, uvoľnenej a ľudskej príjemnej atmosféry, ktorú pomohlo stvoriť 16 partnerov súťaže, ale aj autenticnosť prostredia vzniku pracovného úrazu, o ktoré sa pričínili kolegovia zo Slovenského červeného kríža a pripravili figuranta s poranením motorovou pílou, pričom z rany striekala krv a živý záujem súťažiacich a ich pedagógov o každú súťažnú disciplínu.

Celoslovenskému kolu predchádzali školské kolá na zapojených stredných odborných školách. Do prvého ročníka celoslovenskej súťaže postúpilo sedem stredných odborných škôl.

Celoslovenské kolo sa za prítomnosti partnerov, pedagógov a žiakov odštartovalo príhovormi generálneho riaditeľa NIP Karola Habinu, hlavného inšpektora práce Inšpektorátu práce Prešov Daniela Hrabku, riaditeľa SOŠ lesníckej v Prešove Miroslava Fuchsa, PhD. a predsedníčky OZ DLV Vlasty Szabovej. Po inšpiratívnych príhovoroch nasledoval prednes slávnostného sľubu porotcov a žiakov. Členom poroty bol aj zástupca LESY SR, š. p., Jozef Minarik.

Súťaž pozostávala z teoretických a praktických vedomostí z problematiky BOZP a poskytovania predlekárskej prvej pomoci.

Súťažiaci postupne súťažili v kategóriách družstiev a jednotlivcov.

Vítazom v kategórii družstiev sa stala **SOŠ drevárska vo Zvolene** s počtom bodov 34. Na druhom mieste v kategórii družstiev sa umiestnila **SOŠ technická v Košiciach** s bodovým ohodnotením 33 bodov. Víťazom kategórie družstiev uzavrela s počtom bodov 32 **SOŠ lesnícka Tvrdošín**.

Lesníkov potešil žiak **Martin Fučela (SOŠ lesnícka JDM, Liptovský Hrádok)**. **V kategórii jednotlivcov sa umiestnil na výbornom prvom mieste so ziskom 25,5 bodov**. Na druhom mieste sa umiestnil **Frederik Štofila (SOŠ technická, Kukučínova 23, Košice)** s počtom bodov 25,2 bodov. Na treťom mieste sa umiestnila **Anna Petrová (SOŠ lesnícka v Prešove)** s 22,7 bodmi. Okrem víťazstva v kategórii družstiev a jednotlivcov si víťazi odniesli hodnotné dary, ktoré boli zabezpečené vďaka významnej podpore partnerov súťaže a ako bonus získali osobitné ocenenia svojho úsilia a výsledkov od spoločnosti SLOWWOOD Ružomberok, a. s., člena skupiny Mondi SCP, ba celkový víťaz v kategórii družstiev získal aj „Putovný pohár predsedníčky OZ DLV“ s právom byť jeho držiteľom počas jedného roka.

Súčasťou súťaže bola aj putovná výstava ŽIVÉ LESY, ktorú zabezpečila Slovenská lesnícka komora. Vďaka výstave sa mohli žiac dozvedieť viac o súčasných podstatných problémoch lesov.

„Študenti sa vďaka súťaži zlepšili predovšetkým vo vedomostiach v oblasti BOZP, ale mohli si vyskúšať aj praktické aspekty ochrany zdravia – poskytovanie prvej pomoci či riešenie modelových situácií BOZP v praxi.“ povedala hlavná organizátorka súťaže, predsedníčka OZ DLV JUDr. Vlasta Szabová, PhD.

„Vytváraním nových príležitostí pre mladých ľudí chceme študentom zdôrazňovať veľký význam bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. Veríme, že vedomosti, ktoré súťažiaci nadobudli počas súťaže, si prenesú do svojho osobného a profesionálneho života. Našou najväčšou odmenou za vynaloženú námahu bude, ak v budúcnosti, v prípade, ak sa ocitnú v situácii, ktorá si vyžiada ich reakciu z dôvodu ohrozenia života a zdravia, v tej pravej chvíli aby si spomenuli na informácie získané v súťaži, čo by im pomohlo zachrániť život a zdravie kolegu, alebo svoj vlastný,“ dodala predsedníčka OZ DLV na záver.

Positívne reakcie súťažiacich, pedagógov a partnerov súťaže sú pre OZ DLV a spoluorganizátora súťaže PEFC veľkou motiváciou na prípravu 2. ročníka súťaže v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci o „Putovný pohár predsedníčky OZ DLV“, ktorej myšlienka spojila školy, odborárov a zamestnávateľov a zapojenie študentov do mimoškolskej aktivity potvrdilo, že dobre urobené je lepšie ako dobre povedané.

Matúš Jarolín
Odborový zväz DREVO, LESY, VODA

Nedeľa na Schovanke

Klub slovenských turistov Horná Nitra v spolupráci s Lesmi Slovenskej republiky, štátnym podnikom, Odštepným závodom Prievidza, v jednu krásnu nedeľu, 10. júna 2018 usporiadali pre deti a ich rodičov turistické podujatie, ktorého cieľom bola Schovanka – drevená chalúpka ukrytá v Strážovských vrchoch.

Zúčastnených turistov bolo takmer 140, polovicu tvorili deti, ostatní boli ich rodičia, starí rodičia, turisti a deti členov KST Horná Nitra. Fačkovské sedlo ožilo veselým džavotom detí a vravou dospelých. Po krátkom príhovore a pokynoch sa všetci spoločne vydali chodníkom hľadať Schovanku. Cestou sa pristavili pri Vranej skale, a potom už veselo kráčali k cieľu. Schovanka je veľmi čarovné miesto uprostred lesa. Všetkých účastníkov privítala slnkom zaliata lúka s množstvom zaujímavých aktivít pre deti, ale aj rodičov. Lesníci pripravili tri stanovišťa lesnej pedagogiky so zaujímavým programom, deti sa hravou formou naučili pravidlá správania sa v lese, dozvedeli sa, ako rastie les a akým spôsobom lesníci pestujú a chránia naše lesy, zároveň pri tom kreslili listy, riešili labyrinty a hlavolamy s témou lesa, určoovali zvieratká a ich stopy. Turisti zase pripravili rôzne súťaže s príznačnými názvami: „beh s kliešťom, s vrecom na zajace“... Pre deti to bola veľká zábava a nakoniec sa do súťaží zapojili všetky vekové kategórie. Všetci plní dojmov sa po krátkom oddychu a osviežení na lúke vybrali cestou do dedinky Tužina, kde ich čakali autobusy.

Akcia veľmi obohatila detské poznanie, posilnila vzťah detí k lesu a jeho obyvateľom a postoj k ochrane nášho životného prostredia. Každé dieťa dostalo od organizátorov sladkú odmenu a hru Lesným chodníkom. Ohlasy rodičov i detí boli skutočne veľkolepé. Všetci sa už teraz tešia na ďalšie takéto podujatia uskutočnené vo vzájomnej spolupráci KST Horná Nitra a Lesy SR, š. p., OZ Prievidza.

Veľká pochvala patrí usporiadateľom a všetkým, ktorí sa akokoľvek zapojili do tohto vydareného podujatia. Vďaka zamestnancom OZ Prievidza bolo podujatie obohatené, spestrené a deti sa dozvedeli, aká je práca lesníka v lese dôležitá. Dlhý potlesk a poďakovanie rodičov a všetkých účastníkov hovorí za všetko. Ďakujeme za tento deň, deň úžasných zážitkov prežiť v našej krásnej prírode.

Klub slovenských turistov Horná Nitra

Majster sveta takmer neznámeho športu Marek Lubas

Prvýkrát mi meno tohto mladého muža zarezovalo pred štyrmi rokmi, keď ako zamestnanec podniku LESY Slovenskej republiky vyhral vo svojich 22 rokoch námestovského Drevorubača a zároveň Oravský pohár. Už o niekoľko týždňov na to sa stal juniorským majstrom sveta v práci s motorovou pilou a mal našliapnuté na ďalšie úspechy. V tomto roku opäť získal Oravský pohár a titul majstra Slovenska a v júli zvíťazil aj na majstrovstvách Českej republiky, kde spolu s ďalšími tromi slovenskými pretekármi ovládli aj účasť družstiev. Dnes vám prinášame rozhovor s pracovníkom expedičného skladu v Oravskej Polhore Marekom Lubasom.

Práca s motorovou pilou si vyžaduje v prvom rade veľkú opatrnosť, ale pri špičkových výkonoch aj obrovskú šikovnosť. Je to talent alebo tréning?

Je to aj šťastie. Môžete mať aj natréňované, ale keď to nevyjde, nič sa nedá robiť. Posledné preteky, ktoré som absolvoval minulý víkend (začiatok júla... pozn. red.), boli v Poľsku, v Čenstochovej. Všetky disciplíny mi vyšli, ale stínka sa tam robí v poraste, v borovicovom lese. Fúkol vietor a strom zanesol dva a pol metra od stredu. A bolo vymalované. Borovice sú krivé, ťažisko je úplne niekde inde. Je to taká lotéria, najmä keď fúka vietor.

Boli ste v poslednom čase na viacerých pretekoch, vyhrali ste Oravský pohár, Majstrovstvá Českej republiky, boli ste v Poľsku. Na majstrovstvá sveta sa chystáte?

Tohoročné majstrovstvá sveta budú v auguste v Nórsku. Mal som ísť, ale rok som nebol pre zdravotné problémy na žiadnej súťaži, takže som sa nekvalifikoval. Idem však s družstvom ako tréner. Víťazstvá na majstrovstvách Slovenska a Česka sa však počítajú do kvalifikácie na najbližší šampionát, ktorý bude o dva roky v Srbsku. Takže tam hádam už pôjdem aj pretekať.

Ako sa človek dostane k takémuto športu, ste vyštudovaný lesník?

Pôvodne som operátor lesnej techniky, ale keďže ma lesníctvo zaujímalo, doštudoval som si aj tento odbor. Ešte aj na Technickú univerzitu do Zvolena som sa prihlásil, ale nebolo to to pravé, takže som veľmi skoro odišiel.

Pretekať som začal v škole, ťahalo ma to dávno. A keď som sa dozvedel, že bude súťaž, tak som sa prihlásil. Majstra zo školy, ktorý chodil na súťaže, som poprosil, či by mi niečo neukázal. Vtedy bola súťaž vo Svätom Antone, tak ma zobral so sebou.

A darilo sa. Samozrejme, keď sú výsledky, tak to človeka aj viac baví.

Máte svoju obľúbenú pilu na súťaže? Aká je vlastne optimálna súťažná pila?

Píly, ktoré sa používajú na takýchto pretekoch, sú špeciálne upravené. Nie je to tak, že včera píla rezala v poraste a dnes s ňou idem na preteky. Píly sú špeciálne upravené len na súťaže. Ide o to, že používame vysoké otáčky. Keby sa táto píla používala bežne v ťažbe, tak dlho nevydrží.

Aké sa na pretekoch využívajú lišty? Tie sú štandardné?

Aj lišty na preteky sú špeciálne. Napríklad na stínku využívame rovné lišty, na kombinovaný a presný rez sú to lišty mierne prehnuté. Je to kvôli presnosti. Na odvetovanie sú zasa najlepšie lišty kratšie, ale širšie. Súťažné pravidlá povoľujú maximálne tri lišty a tri reťaze. Takže ja mám 50 centimetrovú, 45 centimetrovú a na odvetovanie 32-centimetrovú lištu.

Takže je jedno, akú pilu zoberiete do ruky, hlavne, že má správny rozmer lišty?

To určite nie. Každý je na svoju pilu zvyknutý. Ja napríklad vymením reťaz na svojej píle za osem až deväť sekúnd, no na cudzej, hoci úplne rovnakej, mi to trvá podstatne dlhšie.

Výmena reťaze je jednou zo súťažných disciplín. Vtip tejto disciplíny je aj v tom, že pílu po výmene reťaze dostane pretekár do ruky až tesne pred kombinovaným a presným rezom. Stalo sa vám, že reťaz nebola dobre napnutá a pri reze spadla?

Našťastie nie. Ale keď som bol na majstrovstvách sveta vo Švajčiarsku, mal som strach, že sa mi píla rozpadne. Avšak stáva sa najmä pri odvetovaní, že spadne reťaz. Na druhej strane, aj uchytenie lišty na súťažných pilách je oproti bežným pozmenené tak, aby sa lišta počas rezu tak ľahko neuvolnila. Firmy, ktoré vyrábajú motorové píly a zároveň sa venujú aj tomuto športu, prinášajú stále nové vylepšenia. Napríklad na ostatných pretekoch mali niektorí pretekári motorové píly bez karburátora, s priamym vstrekovaním paliva. A čo sa týka uchytenia lišty, začali vyrábať magnetické matice, ktoré pri nepresnom priložení nespadnú na zem.

Kolko súťaží máte za sebou?

To nerátam, ale pokiaľ ide o umiestnenia na väčších súťažiach, tak to bol majster sveta v kategórii junior v roku 2016 v Poľsku, vicemajster sveta v kategórii junior vo Švajčiarsku v roku 2014, Oravský pohár v roku 2014 a 2016, jedenkrát majster Českej republiky, dvakrát majster Českej republiky v kategórii junior, v Poľsku som vyhral niekoľko pretekov. Od roku 2010, keď som začal chodiť po súťažiach, to bola viac ako desiatka víťazstiev na väčších podujatiach. Oravský

pohár a s ním spojené majstrovstvá Slovenska majú pre mňa, nakoľko je to na domácej pôde, špeciálny význam. Zhodou okolností som tu obe víťazstvá vybojoval ako zamestnanec podniku LESY Slovenskej republiky.

Znamená to, že ste medzitým pracovali aj v iných firmách?

Bol som ako živnostník v Rakúsku tiež v lese, ale viete ako tam zaobchádzajú s cudzincami. Tak som sa radšej vrátil na Slovensko. Tu na manipulačno-expedičnom sklade pracujem iba od marca.

Vrátim sa ešte k súťažiam. Aká je konkurencia na majstrovstvách sveta? Zúčastňujú sa pretekári z celého sveta?

Nie, sú to väčšinou pretekári z Európy. Jediní zámorskí sú Japonci.

A aká je konkurencia na Slovensku?

V posledných rokoch, odhadujem tak od roku 2008, je to slabšie. Pred niekoľkými rokmi bol väčší záujem. Chodili aj z iných častí republiky. Aj z východu, aj z juhu Slovenska. Tí, čo chodia po súťažiach, väčšinou začali na škole v Tvrdošíne a pochádzajú z Oravy. V Čechách som bol s Jaroslavom Kukucom, Tomášom Kvasničkom, Šimonom Kukucom, Jaroslavom Pervekom, Matúšom Sitárikom, Antonom Jakubjakom a ďalšími pretekármi. Som rád, že niektorí sú aj mladší ako ja a dosahujú špičkové výsledky.

Ako sa pripravujete na súťaže? Kde trénujete?

Bez tréningu sa špičkový výkon podať nedá. Mám prenatatú halu, kde chodíme trénovať. Všetky disciplíny tam máme rozložené, teraz práve pripravujem kolegov na majstrovstvá sveta. Kmene na tréning odvetvovania máme z OZ Námestovo, kmene s priemerom 35 cm na presný a kombinovaný rez si sústružíme sami. Tomáš Kvasnička má sústruh, no nemal miesto a čas, tak sme ho doviezli ku mne do haly.

Kto vám platí túto prípravu?

Prevažne ma sponzoruje firma Stihl, inak si to platím sám. Je rozdiel robiť tento šport v Nemecku a na Slovensku. Výdavky na tieto súťaže sú niekedy pomerne vysoké. Podmienky sú neporovnateľné. V Nemecku má vyššia špička pripravený pred pretekmi kemp, kde im sponzor nachystá všetko a oni iba prídu a trénujú. No keď ste aj majster sveta zo Slovenska, neprinesie vám to nič. Chvíľku sa o vás rozpráva, môžete mať dobrý pocit, ale to je všetko. Jediné materiálne benefity sú vtedy, keď vyhrám nejaké vecné ceny, väčšinou motorové píly, alebo iné náradie, a potom ich predám. Vlastne tu je to skôr hobby, ktoré človek robí pre vlastné potešenie a radosť.

Ďakujem za rozhovor a za čitateľov prajem veľa úspechov

Vlastimil Rezek

Lesnícky deň k prírode blízkeho obhospodarovaniu lesov na OZ Vranov n/T.

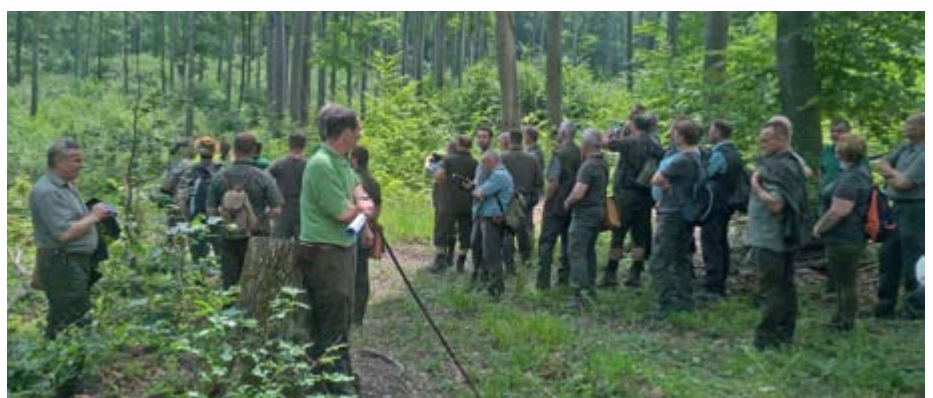
OZ Vranov nad Topľou zorganizoval 13. júna lesnícky deň k prírode blízkeho obhospodarovaniu lesov. Stretnutie prebehlo na LS Zámutovej v génovej základni Malina, objekt Pro Silva Malina. Výmera tejto génovej základne je 218,22 ha a prakticky na celej jej ploche sa hospodári prírode blízky spôsobom podľa zásad Pro Silva. Akcia sa konala pod záštitou generálneho riaditeľstva LESOV SR, š. p. a zúčastnili sa na nej lesníci z praxe a priaznivci takéhoto spôsobu hospodárenia z OZ Vranov n/T., OZ Prešov a OZ Sobrance. Lesníckeho dňa sa tiež zúčastnili členovia výboru Pro Silva Slovakia, a to Rudolf Bruchánik – zástupca GR a Miroslav Kováč z OZ Prešov, ktorý v apríli tohto roku dostal ocenenie prof. Štefana Korpeľa za obhospodarovanie lesov v zmysle zásad hnutia Pro Silva.

Úvodné slovo mal riaditeľ OZ Vranov n/T. Jozef Šimkanin, ktorý šesť rokov pôsobil na OZ ako pestovateľ. Lesnícky deň sa začal obhliadkou múzea – Horáreň Lipová na LS Zámutovej, následne sa zúčastnení presunuli do objektov Pro Silva, do piatich lesných porastov, pričom v každom poraste boli dve stanovišťa, na ktorých ťažbár LS Zámutovej Martin Ďurík a pestovateľ OZ Vranov n/T. Radoslav Dudjak s doplnujúcim výkladom Rudolfa Bruchánika bližšie prezentovali hospodárenie v týchto porastoch.

Prakticky od roku 2010 sa tu začalo hospodáriť prírode blízky spôsobom,

a to tým, že sa uplatňovali stromové účelové ruby zamerané na rubne zrelé, poškodené a netvárne jedince v úrovni a sčasti aj podúrovni, ale taktiež aj skupinovým clonným rubom na nepravidelne rozmiestnených plochách do 0,20 ha, zameraný na podporu rôznorodosti drevinovej skladby na vytvorenie podmienok pre vznik prirodzeného zmladenia v hlúčikoch či menších skupinách. Stromové účelové ruby sa vykonávali hlavne v prospech vtúsených drevín duba zimného a smrekovca opadavého a „cieľových“ stromov buka lesného. Po skončení obhliadky sa všetci zúčastnení presunuli na strelnicu Zámutovej – Blatiny, kde bolo podané občerstvenie a prebehla diskusia. Záverečné slovo mal Rudolf Bruchánik, ktorý poďakoval organizátorom a všetkým zúčastneným a vyjadril presvedčenie, že vhodne zvolené ukážky so sprievodným komentárom boli pre nich stimulom a povzbudením na realizovanie prírode blízkeho hospodárenia v nimi obhospodarovaných porastoch Pro Silva. Na záver len toľko, že takýto spôsob hospodárenia bude OZ Vranov n/T. aj naďalej propagovať, zvyšovať výmery takto obhospodarovaných porastov, pretože tento spôsob hospodárenia má budúcnosť.

Radoslav Dudjak
Referent pestovania a ochrany lesa
OZ Vranov n/T.

Veľké česko-slovenské srdce

Aj po 100 rokoch máme veľa spoločného – rozumieme ich jazyku, sú nám susedmi, často chodíme do ich krajiny za rodinou (a oni zase za tou svojou na Slovensko). Pri historickom pohliadnutí sa je rok 2018 pre nás výnimočný. Pripomíname si totiž, že kedysi Česi a Slováci vytvárali spoločný štát. Aj keď v priebehu tých dlhých sto rokov nastali situácie, ktoré nás ako krajiny rozdelili, naše srdcia stále majú k sebe veľmi blízko. Svedčí o tom aj zrealizovaný česko-slovenský detský lesný tábor.

Cieľom lesného tábora pre 20 detí zo Slovenska a 20 detí z Českej republiky vo veku približne 10-12 rokov bolo oboznámenie mladej generácie so spoločnou lesníckou históriou, ako aj zvýšenie aktívneho ovládania a využívania oboch jazykov. Tábor trval od prvého do ôsmeho júla v účelovom zariadení lesnej pedagogiky a rekreácie Antonstál, ktoré je v správe š. p. Lesy SR, OZ Trenčín. Program tábora zastrešovali certifikovaní lesní pedagógovia z oboch krajín, ktorí prezentovali úspešnú vzájomnú spoluprácu v oblasti lesnej pedagogiky v súčasnosti. Hlavným organizátorom tábora bolo Národné lesnícke centrum – Ústav lesníckeho poradenstva a vzdelávania Zvolen.

Prostredie bývalého poľovníckeho kaštieľa sa na osem dní stalo pre mladých Slovákov a Čechov akoby druhým domovom. Hovorí sa, že stromy sú nemými svedkami plynúceho času – a tie v blízkosti česko-slovenskej hranice vydali svedectvá zapísané v ich letokruhoch. Biele Karpaty a bukové lesy ponúkli deťom veľa príležitostí na spoznávanie lesného prostredia, lesníckej práce, spoločnej histórie i jazykových rozdielov. Rozoznať lesné dreviny, poskytnúť prvú pomoc v lese, využiť na hru obyčajnú drevenú palicu, spoločne sa zabaviť pri športe, opieť si špekáčik, urobiť si prírodný lapač snov, napísať domov pohľadnicu, vedieť pomenovať pomôcky lesníka, stáť jednou nohou na českej a jednou nohou na slovenskej hranici, zúčastniť sa Lesníckej olympiády či súťaže Česko-Slovensko má talent, zažiť atmosféru nočného lesa – to všetko (ba i viac!) ponúkol pestrý program pripravený a realizovaný slovenskými a českými lesnými pedagógmi. Niektoré zo slovenských detí prvýkrát navštívili Českú republiku, konkrétne „Lesníckou náuční stezku – Okolo Buchlova“, Múzeum lesníctva a poľovníctva, Archeoskanzen Modrá a Živú Vodu Modrá – sladkovodnú a botanickú expozíciu rieky Moravy. Pre českých kamarátov bol zaujímavým výstup na mohyly M. R. Štefánika či návšteva Trenčianskeho hradu.

„Ema mi doma řekla, že měla od tábora velké očekávání, ale pobyt ho jasně předčil,“ zhodnotil tábor jeden z ockov. Krásne pranie bolo vyjadrené aj nasledovnými detskými slovami: „Bolo by super, keby aj na budúci rok bolo nejaké česko-slovenské výročie, na počesť ktorého by sa tábor mohol opäť konať. Budem sa ho môcť zúčastniť, aj keď budem mať už 13 rokov?“ Čo dodať na záver? Je jasné, že

spoločná história Čechov a Slovákov sa nedá zaprieť a akoby sa geneticky prenášala z generácie na generáciu a žila ďalej v našich srdciach. Trošku však treba tomu pomôcť – napríklad aj takým obyčajným zorganizovaním jedného Česko-slovenského detského lesného tábora.

Veronika Jaloviarová
NLC – ÚLPV Zvolen

Tábor bol financovaný Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR zo štátneho rozpočtu Slovenskej republiky a organizovaný v spolupráci s Ministerstvom zemědělství České republiky a so Sdružením lesních pedagogů České republiky.

Deň detí na OZ Topolčianky

Na Medzinárodný deň detí nevyzeralo počasie z rána práve ideálne, ale prví malí návštevníci Zubrej zvernice s úsmevom na tváričkách vylákali slnko spoza mrakov, a to sa potom už celý deň prizeralo na šikovné deti z rôznych kútov Slovenska.

Deti si počkali na ranné kŕmenie zubrov, vypočuli si výklad z histórie chovu zubrov na Slovensku a s nadšením sa vybrali za zábavou.

Lesní pedagógovia z OZ Topolčianky si pre deti v ich slávnostný deň pripravili množstvo stanovišť s rôznymi úlohami. Pre tých najmenších boli súťažné stanovišťa situované priamo v areáli Zubrej zvernice. Pre školákov si lesní pedagógovia pripravili viaceré stanovišťa priamo na náučnom chodníku okolo Zubrej zvernice. Školáci sa popri súťažení naučili mnoho zaujímavého o význame vody v prírode, o pestovaní, ochrane lesa aj ťažbe dreva. Posledné stanovište pri chate Karanténa v blízkosti Putifárovej hrušky bolo pre deti „čerešničkou na torte“. Veľkým lákadlom na stanovišti POLOVNÍCTVO boli naše dve štvornohé pomocníčky – nemecké prepeličiarke Asta s Aršou.

Do aktivít lesných pedagógov sa tento rok zapojilo 379 detí zo škôlok a škôl, nielen z okolitých obcí, ale aj zo vzdialenejších miest nášho krásneho Slovenska. Bolo počuť mnoho nárečí slovenského jazyka od Senca

cez Nitru, Vrable až po ľubozvučnú slovenčinu spod Tatier, a to priamo z Východnej.

Vďaka skvelému kolektívu lesníkov, ktorý sa zišiel v tento júnový deň na Zubrej zvernici, si deti odniesli okrem odmien za absolvovanie súťaží aj mnoho zážitkov a určite aj mnoho nových vedomostí o lese.

Lesu zdar!
Katarína Garajová

Prváci na potulkách prírodou

V posledný májový deň absolvovali naši malí prváci ročníkový projekt: „Stretnutie s prírodou“, ktorý bol zameraný na spoznávanie prírody, života lesa a objavovanie prírodných zákonitostí prostredníctvom hier a zážitkov. Zábavnou formou a zmyslovým prežívaním prírodných javov si doplnili vedomosti o životnom prostredí. Zážitkové učenie o lese a jeho obyvateľoch realizovali lesníci – lesní pedagógovia, z Lesnej správy v Betliari, ktorí pre našich prvákov pripravili deň plný radosti a veselých zážitkov. Stovka detí si prezrela Zverník v Betliari, ochutnali vodu zo studničky, pohybovými aktivitami sa vybehali a posilnení hravo zvládli lesné hádanky, slepú karavánu, spoznávanie lesných drevín a zvierat. Ďakujeme! Učiteľia a žiaci 1. ročníkov ZŠ Pionierov Rožňava.

Jana Lehocká
Technik LS Betliar

Detské dni sv. Huberta 2018

Slovensko je najkrajšia krajina na svete. Ukrýva veľké bohatstvá a medzi tie najväčšie patrí naša príroda a deti. Práve lesníci a poľovníci majú to šťastie zveľaďovať tieto naše najväčšie bohatstvá. Reálny a mediálny svet dnes prináša stav, keď nie je samozrejmosťou chápať význam tohto ušľachtilého poslania. My sa však nedáme pomýliť a o to viac si uvedomujeme prínos lesníkov pre našu krajinu a jej budúcnosť. O to viac si vážime pracovníkov Lesov SR, š. p. a vyslovujeme im

poďakovanie za pomoc pri organizovaní 7. ročníka DDSH.

Detské dni sv. Huberta navštívilo 20. a 21. júna 2018 takmer dve tisíc malých i starších návštevníkov, ktorí odchádzali spokojní, plní krásnych zážitkov a obohatení o veľa nových poznatkov. Naše úprimné poďakovanie patrí hlavne pracovníkom OZ Levice a OZ Žarnovica. Lesu a lovu zdar dobrí ľudia!

S vďakou Marian Číž

Súpis prírodných pamiatok v oblasti Riaditeľstva štátnych lesov a statkov v Žarnovici

Po zrode Prvej Československej republiky v roku 1918, sa ochrana pamiatok (vrátane prírodných) dostala do kompetencie Ministerstva školstva a národnej osvety (MŠaNO) v Prahe. Na Slovensku v roku 1919 vznikol Vládny komisariát pre ochranu pamiatok, ktorý bol v roku 1923 pretransformovaný na Štátny referát na ochranu pamiatok. MŠaNO v roku 1923 požiadalo Ministerstvo zemédelství v Prahe o spoluprácu pri ochrane prírodných pamiatok, ktoré následne odporučilo všetkým riaditeľstvám štátnych lesov a statkov vrátane podriadených úradov, aby boli súčinné pri ochrane prírodných pamiatok. Informáciu o tom zaslali aj Štátnemu referátu na ochranu pamiatok na Slovensku.

Výrazom tejto súčinnosti bol aj Súpis prírodných pamiatok z oblasti Riaditeľstva štátnych lesov a statkov v Žarnovici, ktorý bol vyhotovený v januári 1924. Keďže ešte nebolo jasné definovanie jednotlivých kategórií prírodných pamiatok, záber bol široký. Samotný súpis pozostáva z 13 strojopisných strán v češtine a 15 obrazových príloh (fotografie, nákresy). Vyhotovenie bolo veľmi precízne so zahrnutím historických súvislostí, povestí i opisu prírodných a kultúrnych hodnôt. Vo viacerých prípadoch sú uvedené aj zemepisné súradnice, nadmorská výška, ako aj lesnícke taxačné údaje, z čoho možno usudzovať, že zhotoviteľom bola zrejme Taxačná kancelária tohto lesného riaditeľstva. Súpis bol členený podľa vtedajších žúp a okresov.

V Považskej župe v okrese Kremnica je uvedené pamätne miesto Tri kríže. Ide vlastne o trojramenný kríž postavený v sedle Kremnických vrchov asi v roku 1860 (podľa iných údajov v roku 1834) údajne na pamiatku troch žien (poslíc), ktoré tu v krátkej dobe po sebe zamrzli pri roznášaní pošty medzi bankskými mestami. Neďaleká vyvýšenina Velestúr je považovaná za staroslovenské obočie s rúnovými skalnými nápismi.

Vo Zvolenskej župe v okrese Nová Baňa je uvedený najvyšší bod Vtáčnik (1346 m n. m.), kde dosahuje buk svoje výškové maximum (dnes NPR Vtáčnik). Ďalej sú to vrch Homolky (1286 m n. m.) s povestou o úkryte Jánošíka, zaujímavé Kláštorové skaly (1287 m n. m.) a Kamenné vráta (1204 m n. m.). Pod Vtáčnikom sú romantické osady Kľak (obývaná erárnymi robotníkmi) a Ostrý Grúň. Pri niekdajšej Hrabíčovskej pile sa uvádza hájovňa a pstruhová liaheň, ktorá bola obnovená v roku 1920. Nádherná je aj neďaleká lesní zovretá Prochotská dolina. Z novobanského okresu si zasluhujú zmienku aj dolina Rychňavská a Dolnohámská. Severne od tejto doliny vo voznickej lesnej správe sa na ploche 9,5 k. j. nachádza 200 ročný dubový porast, ktorý bol už v predchádzajúcom LHP označený za dubovú rezerváciu (dnešná NPR Kašivárová). Uvedené sú aj zrúcaniny hradu Revište nad osadou Podzámčie, ako aj v ďalšom spomenutého hradu Šášov, ktoré slúžili na ochranu bankského kraja a okrášľujú údolie Hrona, preto bolo odporúčené vládnemu komisariátu na ochranu pamiatok venovať im pozornosť. Vyvýšený kaštieľ v Žarnovici so sídlom lesného riaditeľstva je síce pozmenený, ale udržiava sa v dobrom

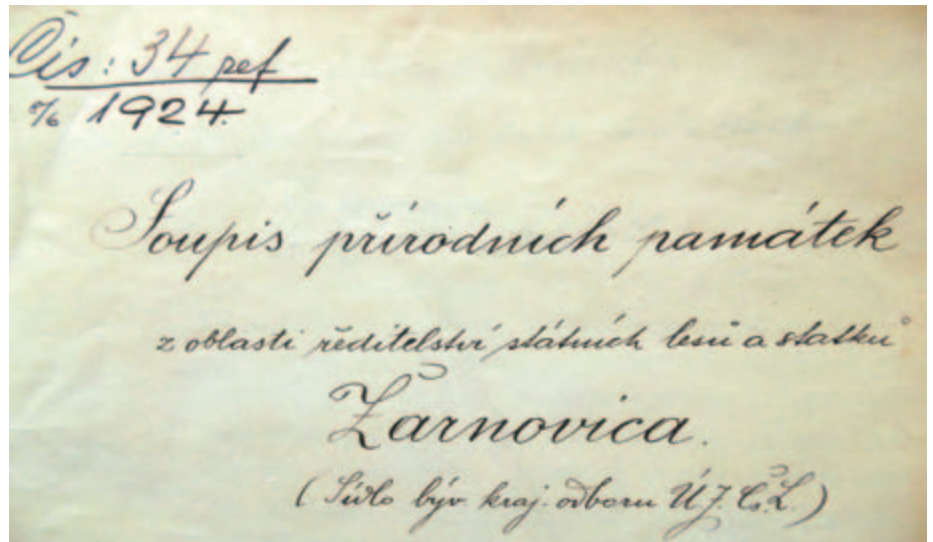

Dubová rezervácia (Kašivárová) 1924.

stave. Nad kúpeľmi Sklené Teplice sú zrúcaniny Pustého hradu, kde bol údajne aj mníšsky kláštor, z ktorého sa však zachovali len nepatrné zvyšky. Na začiatku Sklenoteplíckej doliny je mohutná Szabóova skala (dnes PR) so zlatými písmenami mena tohto významného geológa. Na opačnej strane pri ceste je pyramída s pamätnou tabuľou, ktorá bola pri štátnom prevrate zničená a odporúča sa ju so slovenským textom nahradiť. Budova štátnej lesnej správy v Hliníku bola postavená na rozvaline bývalého Dórcziovského kaštieľa zo 16. storočia, o čom svedčí zachovaná pôvodná pivnica.

Z okresu Svätý Kríž nad Hronom boli do súpisu zaradené skalnatá dolina Biela voda s 20 m vysokou trachytovou skalou a šesťmetrovou úžinou, ako aj za horským chrbtom sa nachádzajúca pôvabná dolina Vápená, i východne ležiaca dolina Čierna voda. Tieto tri doliny sa stýkajú pri píle Ihráč, kde je aj obydlie štátneho lesníka a cestára. V roku 1923 tu bola zriadená odchovňa pstruhov. V lesoch týchto dolín sa vyskytuje popri zveri srnčej, vysokej, čiernej a rôznych druhoch škodnej aj medveď, ochrana ktorého je nanajvyš potrebná, najmä proti susednej poľovnej spoločnosti zvolenskej. Nad osadou Podhradie sa vypína zrúcanina hradu Šášov (nemecky nazývaného Sachsenstein a maďarsky Sáskö), ktorý chránil banské mestá (Kremnica, Banská Štiavnica). O tomto hrade sa zmieňuje aj Alois Jirásek v prvej rapsódii románu Bratstvo. V súpise je spomenutá aj pamätná tabuľa s odcitovaným latinským textom v kostole Vieska, pochádzajúcim z obdobia Dórcziovcov.

Z okresu Banská Štiavnica sa uvádza zrúcanina Pustý hrad elipsovitého tvaru s hlbokou studňou a pivnicou vytesanou v skale i tajným východom na severnej strane. V týchto pivniciach boli podľa povesti veľké sudy vína, ktoré sa však už rozpadli, ale v kožených mechoch sa víno zachovalo. Okrem toho vraj tam bolo aj mnoho zlata, striebra a iných drahocenností. Medzi ľuďmi sa traduje, že v noci pred Božím telom vyšľahuje zlaťo plameňom žltým, striebro bielym a meď

Titulná strana súpisu

modrým. Na úpätí Pustého hradu sa nachádza malé jazierko Pleso (dnes PP Žakýlske pleso) alebo ľudovo Morské oko, ktoré má stálu výšku vodnej hladiny a opradené je viacerými povestami. Neďaleko Jedľových Kostolian sa nachádza zrúcanina tzv. Zbojníckej veže, ktorá vraj slúžila zbojníkom ako útulok, alebo tiež ako pozorovateľňa pre hrad Hrušov, čo je však málo pravdepodobné pre polohu a najmä značnú vzdialenosť.

V Nitrianskej župe v okrese Zlaté Moravce do súpisu zaradili zrúcaninu hradu Hrušov a v bukovom poraste vedľa cesty zo Skýcova na Veľké Pole (revír Hrušov) sa nachádzajúci asi 500-ročný dub (*Quercus sesiliflora*) s obvodom kmeňa pri zemi 7,10 m (v prsnej výške 6,60 m) a výškou 33 m. Ďalej sa spomína zámok v obci Skýcove, ktorý dal postaviť knieža Odescalchy, ale v roku 1903 prešiel kúpou do vlastníctva arcikniežaťa Jozefa Habsburga, pričom si však knieža Odescalchy zmluvne vyhradil jeho doživotné užívanie. Chátrajúci zámok neskôr prešiel do československej štátnej správy spolu aj s ostatným majetkom topoľčianskeho veľkostatku. Okrem toho sú ešte uvedené zrúcaniny pravdepodobne

kostola pri poľovníckom zámočku a hájovni na Vrch Hore, v revíri Piesky zas buk s krucifixom a na spadnutom starom buku s vyrezaným telom Krista. Odtiaľ je pekný výhľad na južnú časť lesov topoľčianskeho veľkostatku i na Topoľčiansky zámok s príslušným parkom, ktoré si vyžadujú náležitú ochranu vzhľadom na funkciu letného sídla prezidenta republiky.

V Bratislavskej župe v okrese Modra sú uvedené v chotári obce Cajla skalné útvary Kamenné vráta, antimónové bane a v Čuradskej doline staré duby, pod ktorými podľa povesti táboril Rákoczi so svojou družinou. Spomenutý je aj studený železitý prameň v obci Pezinok, ktorý je však súkromným majetkom, a nad Neštichom pri Sv. Jure zrúcaniny hradu so zemnými valmi, chrániacimi ho pred tureckými výbojmi.

Obrazová príloha znázorňuje: /1/ Tri kríže (foto), /2/ Vtáčnik – Kľak (foto), /3/ Z Kľaku (2 foto), /4/ Z Ostrého Grúňa (2 foto), /5/ Žarnovica bývalý zámok, sídlo lesného riaditeľstva (foto), /6/ Zrúcaniny hradu Revište (foto), /7/ Pôdorys hradu Revište (náčrt), /8/ Zrúcaniny hradu Šášov (foto), /9/ Pôdorys hradu Šášov (náčrt), /10/ Zrúcaniny hradu Hrušov (foto), /11/ Pamätný dub v revíri Hrušov (foto), /12/ Skýcovský zámok (foto), /13/ Zrúcaniny na Vrch Hore (foto), /14/ Z revíru Piesky (foto), /15/ Dubová rezervácia (2 foto).

Súpis je zaujímavým dokladom dobového organizačného členenia územia vrátane miestnych názvov a vtedajšieho stavu opísaných lokalít. Svedčí o solídnej úrovni poznania pri výbere lokalít považovaných za prírodné pamiatky. Pri porovnaní so súčasnosťou je možné konštatovať, že takmer všetky spomenuté lokality sú dnes už chránené buď formou samostatných maloplošných chránených území rôznej kategórie, alebo aj v rámci príslušných chránených krajinných oblastí (Štiavnické vrchy, Ponitrie). Súpis prírodných pamiatok je súčasne výrazom zodpovedného prístupu Riaditeľstva štátnych lesov a statkov v Žarnovici k požiadavke súčinnosti pri ochrane prírodných pamiatok.

Július Burkovský

Kaštieľ v Žarnovici, sídlo les. riaditeľstva.

120. výročie narodenia najznámejšieho profesora na štiavnickej lesníckej škole Ing. Jaroslava Charváta

Jeden z najznámejších a najdlhšie pôsobiacich profesorov na štiavnickej lesníckej škole sa narodil 28. 4. 1898 v Olomouci, ako syn profesora na Slovanskom gymnáziu, kde dostal základné vzdelanie a gymnázium po 4. triedu. Po otcovom penzionovaní v roku 1912 sa presťahovali do Prahy a v roku 1914 do Chrudimi. Preto v týchto rokoch pokračoval v štúdiu na gymnáziu v Prahe, ale maturoval už v Chrudimi (1916). V roku 1917 zložil druhú maturitnú skúšku na Učitelskom ústave v Hradci Králove. Po maturite krátko učil na Ľudovej škole v Chrudimi (1916/1917). V roku 1917 pokračoval v štúdiu na Vysokej škole poľnohospodárskej, Odbor lesného inžinierstva vo Viedni a po rozpade monarchie pokračoval na Lesníckom odbore Vysokej škole technickej v Brne (1921).

Pracovať začína v lesníckej prevádzke Štátnych lesov na Podkarpatskej Rusi (1922), potom na Riaditeľstve štátnych lesov a statkov v Solivare (1923) a následne na Riaditeľstve ŠLS v Liptovskom Hrádku (1924).

V roku 1924 prichádza na Štátnu vyššiu lesnícku školu do Banskej Štiavnice kde pôsobí ako stredoškolský profesor neuvěřiteľných 34 rokov až do roku 1958. Dĺžkou svojho pôsobenia na škole patrí k najdlhšie pôsobiacim pedagógom na škole. V roku 1958 odchádza do dôchodku. Vychoval stovky, možno povedať celú generáciu lesníkov, z ktorých mnohí sa vypracovali na vynikajúcich odborníkov. Dal im pevné základy z pestovania lesov, lesníckej botaniky, ale aj ďalších disciplín, pretože prof. Charvát svojimi obsiahlymi a hlbokými vedomosťami

a prenikavou inteligenciou bol pravým lesníckym polyhistorom. Bol pripravený kedykoľvek učiť, alebo zastúpiť ktorýkoľvek odborný predmet. Ovládal niekoľko jazykov. Počas pôsobenia sa stal na škole legendou. Bol odborníkom aj v hudbe a maľoval obrazy. Okrem svojho učiteľského povolania na lesníckej škole, ťažiskom jeho pôsobenia v Banskej Štiavnici stalo spravovanie Botanickej záhrady pri lesníckej škole. Po zrušení vysokej školy v r. 1919 a jej odchode do Šopronu prevzala botanickú záhradu do správy novovzniknutá Československá štátna vyššia lesnícka škola. Jej priamym vedením bol v roku 1924 poverený Ing. Jaroslav Charvát,

ktorý ju v rámci finančných možností spracoval až do r. 1956.

Po vzniku Slovenského štátu z profesorov českej národnosti zostal na škole učiť len on, výborný botanik a na ten čas najlepším znalec Botanickej záhrady. Výnimku na pobyt na Slovensku dostal len zásluhou toho, že mal manželku slovenskej národnosti.

Počas druhej svetovej vojny záhrada utrpela značné vojnové škody, za ich elimináciu a jej obnovu môžeme ďakovať práve Ing. Charvátovi.

Po vojne začal realizovať projekt obnovy záhrady, ktorý významne podporila vyhláska Povereníctva školstva a kultúry č.25/1958, ktorou bola záhrada vyhlásená v zmysle zákona SNR o štátnej ochrane prírody č.1/1955 Zb., za Chránenú záhradu, za čo vďačíme tiež jemu. Vo vývoji školy zohral ojedinelú úlohu. Okrem iného vykonal aj prvý súpis dendrologických druhov Botanickej záhrady, ktorý bol vydaný aj samostatne i v ročenke lesníckej školy.

Podstatnú časť svojho plodného života prežil v Banskej Štiavnici, v rodinnom dome pod Kalváriou, kde aj zomrel 30.11.1962 v nenaplnenom veku 64 rokov.

Jeho vďační žiaci a členovia Klubu seniorov Lesníckej technickej školy mu v roku 2013 pri príležitosti jeho 115. výročia narodenia zorganizovali v Banskej Štiavnici v Stupňovej triede školy slávnostnú akadémiu, ktorej sa zúčastnila aj jeho rozvetvená rodina, dokonca až z Českých Budějovic a z Londýna.

Viliam Stockmann

160. výročie narodenia Karola Tagányiho

Významný archivár a lesnícky historik sa narodil v Nitre 18.3.1858. Študoval na gymnáziu v Nitre a na univerzite v Budapešti.

Svoju prax začína v roku 1879 ako pracovník Krajinského archívu v Budapešti, od roku 1915 súčasne ministerský radca.

Pôbil v Budapešti, kde patrili medzi aktívnych prispievateľov do rôznych časopisov, zaoberajúcich sa historickými súvislosťami.

V roku 1896 vydal pre lesníctvo nepostrádateľný a významný, dodnes neprekonaný trojzväzkový „**Uhorský lesnícky diplomár (listinár)**“, ktorý patrí medzi základné diela o minulosti a histórii uhorského a slovenského lesníctva. Prvý zväzok obsahuje listiny z obdobia rokov 1015 – 1742, druhý z rokov 1743 – 1807, tretí z rokov 1808 – 1867. Z celkového počtu 772 listín sa 325 vzťahuje na budúce územie Slovenska.

Bol redaktorom odborných časopisov, publikoval z oblasti mnohých odborov, dá sa povedať, že bol polyhistorom.

Od roku 1897 bol členom – korešpondentom Uhorskej akadémie vied, Uhorskej historickej spoločnosti, Uhorskej heraldickej a genealogickej spoločnosti, od roku 1916 člen Svätoštefianskej akadémie, od roku 1918 Maďarskej akadémie vied, od roku 1920 predseda Maďarskej etnografickej spoločnosti.

V roku 1919 odišiel na dôchodok. Dokumenty publikované v Listinári sa dotýkajú prevažne Horného Uhorska (slovenského územia) a sú zdrojom cenných lesnícko-historických poznatkov.

Zomrel 9.9.1924 v Budapešti.

Viliam Stockmann

Festival múzeí 2018

Inšpiratívne podujatie. Takto by sa dal charakterizovať v poradí už 15. ročník Festivalu múzeí Slovenska, ktorý v dňoch 18. a 19. júna 2018 organizovalo Múzeum mesta Bratislavy. Festival je stretnutím slovenských múzeí a múzejníkov, ktoré sa koná raz do roka vždy pod záštitou niektorého z členov Zväzu múzeí na Slovensku (ZMS).

Múzejníci sa tentoraz stretli na nádvorí bratislavskej Starej radnice, kde počas prvého dňa festivalu už tradične prebiehala prezentácia jednotlivých múzeí. S trochou odľahčenia by sme to mohli nazvať múzejníckym jarmokom. V jednotlivých stánkoch boli k dispozícii prezentačné materiály, knihy, časopisy, letáky, magnetky či cukríky. Nechýbali ani stretnutia dávnych známych a nadväzovanie nových kontaktov, pracovné debaty, výmena skúseností, nápadov i porovnávanie múzejníckych starostí.

Festivalový program prebiehal v celom komplexe prilahlej radničnej budovy a Apponyiho paláci. Zahŕňal komentované prehliadky moderných expozícií mestského múzea, návštevu študijného depozitára keramiky a skla, historických priestorov knižnice múzea či odborný seminár *Mestské múzeá na Slovensku – stav a perspektívy*. Zasadala aj Odborná komisia pre odborné múzejné činnosti ZMS.

Lesnícke a drevárske múzeum reprezentoval štvorčlenný tím na čele s vedúcou múzea Ľubicou Miľanovou. Absolvovali sme všetky ponúkané aktivity, nadviazali viacero zaujímavých múzejných kontaktov a načerpali množstvo skvelých nápadov,

ktoré plánujeme v našom múzeu zrealizovať. Jednou z takýchto inšpirácií nám bola účasť na demonštrácii vzdelávacieho programu *Načo nám je múzeum?* a Detský ateliér.

V druhý deň festivalu bola pre účastníkov pripravená možnosť prehliadky bratislavských múzeí – expozícií Múzea mesta Bratislavy, vrátane hradu Devín a Antickej Gerulaty v Rusovciach, ako aj ďalších partnerských inštitúcií. My sme si vybrali návštevu Bratislavského hradu s autorovým výkladom výstavy *Česko-slovenská / Slovensko-česká výstava*. Boli sme profesionálne zvedaví na spoločný výstavný projekt Národného múzea a Slovenského národného múzea, ktorý je postavený na podobnej báze ako naša spolupráca s Národným zemедělským muzeem v Prahe pri príprave slovensko-českej lesníckej výstavy.

Výstava na Bratislavskom hrade cez zbierkové predmety predstavuje príbeh vzniku a existencie Československého štátu a zachytáva široký záber – hospodárstvo, dopravu, kultúru, školstvo, šport či umenie. Okrem predmetov, ktoré nám boli známe, keďže patrili k bežnému životu v bývalom Československu, sme mohli vidieť aj originály medzinárodných dokumentov, vďaka ktorým sa Slovensko ocitlo po prvýkrát na mape sveta.

Záverom môžeme konštatovať, že múzejníctvo v hlavnom meste je naozaj na reprezentatívnej úrovni a návštevu bratislavských múzeí vrelo odporúčame.

Miriam Turayová
Lesnícke a drevárske múzeum

Storočnica Československej republiky a Československých štátnych lesov

Rok 2018 je významným medziiným aj tým, že si súbežne pripomínáme vznik Československej republiky a vznik Československých štátnych lesov. Aj keď vznik ČSR je administratívne i politicky daný presne 28.10.1918, implementácia legislatívy, ale aj praktického života občanov v sociálno-spoločenskej sfére si vyžiadala približne ďalšie 2 roky. Na úseku lesného hospodárstva to bolo ešte oveľa komplikovanejšie a zdĺhavejšie. V prvej fáze po vzniku republiky sa na Slovensku sa len vymenili maďarské názvy úradov a podnikov za slovenské, no úradníci ostávali určitú dobu tí istí, aj takí, čo nevedeli po slovensky; štruktúry riadenia ostali začas tiež staré. Až v druhej fáze sa začala meniť legislatíva, ktorá zabezpečila aký-taký poriadok v lesnej prevádzke i lesnej dohľadacej službe s následnou reštrukturalizáciou personálnou i riadiacou.

Územná štruktúra lesných podnikov ostala zatiaľ pôvodná uhorská: 4 riaditeľstvá štátnych lesov boli zachované: Banská Bystrica **Ing. Josef Opletal (1919 – 1921)**, Žarnovica **Ing. Alois Indra (1919 – 1921)**, Liptovský Hrádok **Ing. Július Navrátil (1919 – 1922)**, Solnohrad **Ing. Július Klimko (1919 – 1922)** a osobitne vytvorená vnútená správa riaditeľstva Oravského kompososorátu v Oravskom Podzámku. Okrem toho boli tri riaditeľstvá na Podkarpatskej Rusi: Užhorod, Buština a Racho. Vonkajšiu lesnú prevádzku riadilo priamo Ministerstvo zemédeľstva v Prahe.

K tejto tematike treba uviesť, že onedlho po politickom prevrate, v roku 1919 sa na Ministerstve zemédeľstva vytvorila pre štátne lesy a majetky centrálna správa – Ústredné riaditeľstvo štátnych lesov a statkov, ako **V. odbor Ministerstva zemédeľstva**. Na podnik dozeral Správny zbor štátnych lesov a statkov, podriadený priamo ministrom a Stála revízná komisia pre účtovnú a pokladničnú kontrolu podniku.

Uznesením ministerskej rady z 8.7.1921 bolo zriadené **Generálne riaditeľstvo štátnych lesov a statkov** pri Ministerstve zemédeľstva v Prahe. Jeho úlohou bolo riadiť a organizačne zabezpečiť správu štátnych lesov a statkov, dovtedy patriacich pod správu Ministerstva zemédeľstvá. Generálne riaditeľstvo štátnych lesov a statkov sa stalo samostatným **VII. Odborom Ministerstva zemédeľstvá** a malo osobitné postavenie. Na čele stál generálny riaditeľ s námestníkom.

Prvým riaditeľom Československých štátnych lesov v Prahe v rokoch 1921 – 1923 sa stal ministerský radca **Ing. Josef Opletal**. Do Prahy prišiel priamo z funkcie prvého riaditeľa Štátnych lesov v Banskej Bystrici, ktorú vykonával v rokoch 1919 – 1921.

Druhým (a posledným) generálnym riaditeľom podniku Československé štátne lesy a statky od roku 1923 sa stal **Ing. Dr. Karel Šiman**, ktorý v tejto funkcii pôsobil až do roku 1938.

Prvý minister MZ ČSR Karel Prášek 14. 11. 1918 – 24. 6. 1920.

Československé štátne lesy a statky

Zákomom č.404/1922 a následného vládného nariadenia č. 206/1924 bol zriadený podnik **Československé štátne lesy a statky**, spravovaný Ministerstvom zemédeľstvá ako štátny podnik. Na Ministerstve zemédeľstvá v Prahe lesníctvo (t.j. lesná politika, lesná dohľadacia služba, štátne spravovanie neštátnych lesov) patrilo do **odboru IV., kde bol sekčným šéfom JUDr. Gesternkorn** a od roku 1927 **JUDr. Pazderka**, súčasne štátny tajomník. Obaja prišli po rozpade monarchie z Viedne. V tomto odbore malo lesnícku agendu oddelenie **XIV. Lesníctvo**. Prednostami boli: do roku 1923 **Dr. Ing. Karel Šiman**, 1923 – 1927 **Ing. Klement Zeman**, 1927 – 1938 **Dr. Ing. Jozef Hart**, ktorý slúžil predtým na Slovensku na župnom úrade v Banskej Bystrici 1922 – 1926.

Spomínaným zákomom č. 404/1922 s účinnosťou od 1. 1. 1923 a vládnym nariadením č. 206/1924 sa Generálne riaditeľstvo štátnych lesov a statkov v Prahe mení v rámci jeho VIII. odboru, ktorý dostal názov **Ústredné riaditeľstvo štátnych lesov a statkov**. Tomuto na Slovensku podliehali riaditeľstvá štátnych lesov a statkov v Banskej Bystrici, Liptovskom Hrádku, Solivare, Žarnovici a v Oravskom Podzámku – Oravský kompososorát, v ktorom mal štát len čiastočný, neskôr väčšinový podiel. Riaditeľstvám ŠLS podliehali aj správy píl a lesných železníc. K lesným železniciam riaditeľstiev ŠLS patrili na Slovensku lesná železnica Žarnovica, Víglaš, Čiernohronská, Čiernovážska, Ľubochnianska, Oravsko-kysucká, Smolnícka a ďalšie menšie železnice.

Považská lesná železnica (1928)

Tzv. Kelemenov tunel (riadiťel ŠLS B. Bystrica) z r. 1928 (Predajná)

Riaditeľstvá ŠLS mali trojstupňovú štruktúru: podliehali im lesné správy, tým patrili polešia, a tie sa členili na lesné obvody.

Pod vplyvom pozemkovej reformy sa pozemkový majetok Štátnych lesov a statkov zväčšoval, čo malo za následok zmenu organizácie podniku Štátne lesy a statky. Stalo sa tak výnosom Ministerstva zemédeľstvá zo 7.12. a 21. 12.1934 a reorganizácia sa realizovala **k 1.1.1935**. Bola to najdôležitejšia reorganizácia štátnych lesov v prvej Československej republike, ktorá vydržala nielen do jej rozbitia v roku 1938/1939, ale po 2. svetovej vojne v roku 1945 Štátne lesy nadviazali práve na systém a štruktúru tejto organizácie z roku 1935. To znamenalo, že bola kvalitná a zodpovedala požiadavkám lesného hospodárstva.

Podnik Československé štátne lesy a majetky, ktorý vznikol v roku 1924, pod týmto názvom existoval do roku, keď sa ustanovila nová organizácia podniku **s názvom Štátne lesy a statky, ktorú od roku 1935 vykonával VIII. odbor Ministerstva zemédeľstvá v Prahe** so siedmimi oddeleniami, ktoré sú označené veľkými písmenami A – G. Značný rozsah majetku, ktorý sa skrýval pod pojmom štátnych lesov a majetkov, si vyžadoval osobitné organizačné zastrešenie. Ústredné vedenie a správu celého podniku zabezpečovalo Ústredné riaditeľstvo štátnych lesov a statkov v Prahe.

Podľa novej organizácie sa základnými jednotkami podniku stali **lesné správy** s podriadenými prevádzkovými jednotkami, ktorým podliehali pracovné jednotky. Ostatné stupne riadenia zostali v podstate v pôvodnej podobe (riaditeľstvá a ústredné riaditeľstvo).

Štátna lesná škôlka v Čerenčanoch (R. Sobota - 1930)

Lesnícke a lovecké múzeum. Od Ing. Martinka v Zemedelskom múzeu v Bratislave 1935.

Od 1.1.1935 vzniklo aj nové Riaditeľstvo štátnych lesov a statkov v Hodoníne, ktoré prevzalo inšpekciu štátnych lesov v Rosciach a v Hodoníne i so všetkými objektmi, ktoré jej podliehali a to Holíč, Šaštín, správa základín Častá a Pezinok, majetky Základiny bratislavskej detskej kliniky vo Svätom Jure, správa niektorých prenajatých pozemkov, lesné objekty Rajka, Želiezovce a ďalšie.

Štátne lesy sa stali trojstupňovým riadiacim útvarom:

- Ústredné riaditeľstvo štátnych lesov a statkov sa stalo III. inštanciou
- Jednotlivé Riaditeľstvá štátnych lesov a statkov II. inštanciou
- Miestne lesné správy I. inštanciou

Z organizačných, hospodárskych a správnych dôvodov bol podnik štátne lesy a statky rozdelený na jednotlivé hospodárske odvetvia podľa svojho obsahu:

lesné hospodárstvo, poľné hospodárstvo, pasienkové hospodárstvo, rybníčné hospodárstvo, priemyselné závody lesné, priemyselné závody poľnohospodárske, priemyselné závody ostatné, spoločné zariadenia, ostatný majetok (stavebné objekty, zámky, vlastný majetok patronátne).

Štátna lesná dohliadacia služba sa vyvíjala postupne :

1. Zemedelský referát na Ministerstve s plnou mocou pre správu Slovenska v Bratislave (1918 – 1920), bol prvý útvar štátnej starostlivosti o lesy v novej republike. Prednostom Zemedelského referátu bol **MUDr. Pavel Blaho**, prvým pracovníkom, neskôr vedúcim lesného oddelenia bol **Ing. František Bernard**. Slabinou Zemedelského referátu bolo,

že na Slovensku nebola skúsenosť s riadením vlastnej slovenskej štátnej dohliadacej služby. To isté sa týkalo aj Ministerstva s plnou mocou pre správu Slovenska. V obidvoch týchto štátnych orgánoch z princípu mali byť odborníci, špecialisti – Slováci, ale takých sme nemali. To bola aj príčina rýchleho zániku Zemedelského referátu.

2. Expozitúra Ministerstva zemedelstva v Bratislave (1920 – 1928), ktorá nahradila Zemedelský referát. Táto mala vo svojej štruktúre **XIV. lesnícke oddelenie**, ktorému podliehali štátne lesné inšpektoráty, štátne lesné úrady a okresné lesné správy. Prednostami lesníckeho oddelenia Expozitúry boli v rokoch 1920 – 1923 **Ing. František Bernard**, v rokoch 1923 – 1928 **Ing. František Ružička**. V roku 1925 sa agenda Expozitúry Ministerstva zemedelstva v Bratislave rozčlenila na Prezídium a 13 oddelení, z ktorých bolo **IX. oddelenie lesnícke**. Vybavovalo osobné záležitosti lesných úradníkov a ich cestovné účty, záležitosti technických pomôcok, ťažbu dreva, lesopolícajné priestupky, hospodárske plány lesov, agendu inventáru lesných oddelení okresných a župných úradov, lesných škôlok a sadeníc, lesníckych skúšok a poľovníckej agendy. Expozitúra už bola na podstatne vyššom odbornom i riadiacom stupni, ale ešte stále na administratívno-správne riadenie Slovenska nestačila.

3. Krajský úrad v Bratislave (1928 – 1938).

Ten začal svoju činnosť dňa 1.7.1928. Týmto dňom preberá i väčšinu kompetencií Expozitúry Ministerstva zemedelstva v Bratislave, čo znamená zánik pre Expozitúru ku dňu 30.6.1928. Po zrušení Expozitúry prevzal aj jej registratúru Krajský úrad v Bratislave.

Krajský úrad v Bratislave, ako najvyšší správny orgán na Slovensku, bol zriadený na základe zákona č.125/1927 Zb. z. o organizácii politickej správy zo dňa 14.7.1927, ktorým sa vytvorilo krajské zriadenie aj na Slovensku a **súčasne bolo zrušené župné zriadenie a pôsobnosť župných úradov prešľa na Krajský úrad v Bratislave**. Okresy zostali nezmenené. Pôsobnosť Ministra Československej republiky s plnou mocou pre správu Slovenska prešla na Krajský úrad vládnym nariadením č.94/1928 z 28. júna 1928 a vyhláškou prezidenta Krajského úradu č. 10328 prez. zo dňa 4.8.1928 boli od 1.7.1928 zrušené aj bratislavské expožitúry ústredných úradov.

Na čelo Krajského úradu ako samostatnej právnickej osoby bol vymenovaný prezidentom Československej republiky krajský prezident, ktorý služobne podliehal ministrom vnútra. Pôsobnosť a hospodárska činnosť krajských orgánov zaniká definitívne 31.12.1939. Majetok, fondy, majetkové práva, nároky a záväzky prešli na novovytvorenú Slovenskú republiku.

V sídle Krajského úradu v Bratislave bolo zriadené Krajské zastupiteľstvo, ktoré malo 54 členov. Jednu tretinu z nich menovala vláda, dve tretiny boli volené priamo občanmi. Krajské zastupiteľstvo volilo

zo svojich radov 12 členný Krajský výbor, ktorému predsedal krajský prezident. Ďalším pomocným poradným orgánom krajského prezidenta, ktorý zriaďovalo Krajské zastupiteľstvo boli krajské komisie. Tieto mali za úlohu dozor nad krajskými ústavmi a podnikmi a mali pomáhať pri obstarávaní, vybavovaní a realizácii úloh v kompetencii Krajského úradu.

Základnú organizačnú štruktúru Krajského úradu tvorilo Prezídium, administratívne oddelenia a učtáreň.

V roku 1928 bolo lesníctvo na Krajskom úrade začlenené ako

29. Oddelenie – Lesné hospodárstvo.

Toto sa delí na dve pod oddelenia :

- pre lesodohliadacu službu
- pre štátne spravovanie neštátnych lesov ktoré mali v roku 1928 nasledovnú pracovnú náplň :

29.1. pododdelenie Správa lesov

Jeho náplňou bolo schvaľovanie pracovných programov lesných oddelení okresných úradov na Slovensku a ich inventarizácia. Administratívna príprava prevodu lesov do štátnej správy.

29.2. pododdelenie Hospodárenie a ochrana lesov

Jeho náplňou bolo schvaľovanie hospodárskych plánov lesov. Vydávalo povolenia na výrub lesov a vypracovávalo hlásenia o speňažení a využití dreva. Vyjadrovalo sa k výzvam lesných oddelení župných úradov na zakladanie jubilejných lesíkov a parkov k výročiu vzniku republiky (v roku 1928). Rozširovalo publikáciu Československej matice lesníckej – Evidencia lesných semien a sadeníc v Československej republike. Prednostom lesného oddelenia Krajského úradu v Bratislave sa stal známy lesník, odborník na lesnú dohliadacu službu, lesný radca **Ing. Eduard Ziman**.

A dovetok k dnešnému jubilujúcemu článku:

Oficiálne prijatie spoločenského lesníckeho pozdravu „Lesu zdar!“

Ministerstvo zemédelství, Ústřední ředitelství štátnych lešů a statků, Praha-Bubeneč, vydáva dňa 8. 4. 1927 obežník čís. 7/1927, v ktorom oznamuje, že z dôvodu jednotnosti zavádza pre celý lesný a poľovnícky personál pri stretnutiach alebo rozchode podriadeného s nadriadeným, pozdrav „Lesu zdar“ a poďakovanie krátko „Zdar“, rovnako ako aj s hosťami pozvanými na poľovačky pozdrav „Lovu zdar“, s odpoveďou poďakovaním „Zdar“. Toto nech je dané celému personálu s rozkazom aby toto nariadenie bolo prísne dodržiavané. Aj keď sa odvetdy už niekoľkokrát zmenili ako politické režimy, tak lesnícke riadiace štruktúry, je sympatické, že tento pozdrav sa ešte stále drží – hoci neoficiálne – pri živote. Čo keby tak Generálne riaditeľstvo Lesov SR v Banskej Bystrici oprášilo tento 90 rokov starý obežník a znovu ho **oficiálne** zaviedlo do pracovného i spoločenského lesníckeho života?

Viliam Stockmann

Exbury Egg – plávajúce obydlie

Exbury Egg je dielom umelca, architekta a inžiniera, ktorý chcel vytvoriť trvalo udržateľné obydlie s nízkym dopadom na životné prostredie. Vyblednuté slnkom, vysušené vetrom a dažďom a s riasami pod vodnou líniou púta pohľady nejedného okoloidúceho. Sochárska forma, ktorá odráža zmeny okolitej krajiny, mapuje ročné obdobia aj so všetkým, čo s nimi prichádza.

Táto atypická stavba v tvare obrovského dreveného vajíčka stojí na juhu Anglicka v ústí rieky Beaulieu na okraji Národného parku New Forest vo Veľkej Británii. Okrúhle okno na vrchu a poklop na boku sú jediné dôkazy, že to môže byť aj niečo viac než iba artefakt, ktorý stvoril umelec Stephen Turner.

Zámerom projektu Exbury Egg je prehodnotiť spôsob, akým žijeme, s dôrazom na trvalo udržateľné prírodné zdroje a ich využívanie v budúcnosti. Exbury Egg je dočasný energeticky úsporný, samostatný pracovný priestor pre umelca. Miesto, ktoré spĺňa všetky podmienky na ideálny pobyt, laboratórium na štúdium života prítlivového potoka a zberné stredisko s integrovanými úložnými a zobrazovacími plochami. Vytvorené umelecké dielo napomôže rozvíjať a prostredníctvom priamej skúsenosti pochopiť miestne prírodné cykly procesov a vzťahu prostredia k príbehom ľudskej činnosti v nekonečnom kalendári sezónneho života.

Približne 730 denných prítlivov pod vodnou hladinou a 365 dní poveternostných vplyvov vetra, dažďa a bielenia slnkom...To je dvanásťmesačné obdobie, počas ktorého umelec plánoval katalogizovať vlastnú vizuálnu a filozofickú cestu v zbierkach stáleho a pohybujúceho sa obrazu, nájdených objektov, kresieb a map, ktoré boli odvodené

z konkrétneho umiestnenia v ústí. Tento atypický príbytok šesť metrov dlhý a 3,6 metra široký je priviazaný ako loď, ktorá sa vznáša a padá s prítlivom. V priebehu tohto obdobia sa „vaječný“ exteriér bude čistiť, šúpať a bieliť morom, vetrom a slnkom, čím vznikne prirodzená patina, ktorá je sama o sebe kalendárom roka. Týmto spôsobom sa Exbury Egg stáva hlavným sochárskym prvkom, ktorý znižuje vzdialenosť medzi ľuďmi a prírodou.

Kvôli absencii elektrickej energie sú na palube jediným zdrojom solárne nabitjačky. Počas uplynulej zimy boli k dispozícii štyri solárne panely, tie však nevygenerovali dostatok energie na to, aby držali krok s požiadavkami, na ktoré bol kladený najväčší dôraz. Webkamery bežiacie 24 hodín denne pohltili celý dostupný výkon. Získaná energia však nepostačovala na nabitie laptopu, mobilného telefónu, fotoaparátu a wifi. Spolu s dvomi ďalšími panelmi a s príchodom dlhších jarných dní však vznikol dokonca nadbytok energie. No autor tohto nevšedného diela však pripúšťa, že ak by riešil projekt opätovne, určite by použil aj veternú energiu.

Interiér Exbury Egg je prekvapivo vzdušný a priestraný. K dispozícii je pracovná stanica pozdĺž jednej dĺžky, kde umelec píše svoj blog. Kuchyňa má parafínový kachľový sporák a malý drez, ktorý je umiestnený na druhej strane. Lôžko je na zdvihnutej plošine v špicatom konci vajíčka. Exbury Egg má tiež dve skrinky v priestore na okružlom konci vajíčka. Tie slúžia ako mokré a suché skrinky pre odevy a veci pre umelcov. Zásobník mokrého odpadu odteká do vaní, ktoré sú pravidelne čerpané von. Mokrú miestnosť obsahuje aj solárnu sprchu a prenosné WC, aké sa bežne nachádza na lodi. Tečúca voda však nie je k dispozícii, takže Turner využíva hadicu, ktorá je privedená na pozemok. Prístup k vaju je možný cez malý pontónový mostík.

Počas vlhkej a búrlivej zimy vajce získalo svoju novú lesklú patinu z vonkajšej strany. Veci v interiéri počas zimného obdobia ovládla vlhkosť spolu so zeleným popraškom. Keď však príde čas na opustenie tohto miesta, vajíčko, palubovky, kamery a solárne panely budú odstránené a pôda sa vráti späť k prírode.

Vajce je symbolom plodnosti, narodenia, nového života a stvorenia. Znamená životnú silu, nesmrteľnosť a vďaka škrupine aj pocit bezpečia. Zásluhou jedinečnej zmesi druhov vtákov, ktoré žijú v ústí rieky Beaulieu, to bolo na uskutočnenie projektu Exbury Egg to najlepšie miesto. Na jednej strane originálnej stavby je les, kde je veľa vtáčieho spevu, a na druhej strane je rieka a solné močiare so všetkými brodivými vtákmi. Prostredníctvom sochárskej formy v tvare vajíčka vzniklo dokonalé prepojenie človeka s prírodou.

Projekt získal niekoľko ocenení vrátane RIBA Small Project Award 2014, RIBA Južnej ceny 2014 a ceny LEAF Udržateľný interiér roku 2013. Bola tiež vybraná pre RIBA Stephen Lawrence Prize 2014, LEAF najlepšie využitie Space Award 2014, The Wood Awards: Malý projekt 2013, časopis Architects Journal Small Projects Awards, 2014 a Architects Journal.

Zdroj: <http://exburyeggtour.com/about.html>

-mn-

Jubilejný les, Velestúr, Zlatá studňa

Kremnické vrchy sú rajom pre turistov aj cykloturistov. Jedny z najzaujímavejších miest, ktoré môžu byť cieľom vašej cesty, sú vrchy Velestúr (1254 m n. m.) a Zlatá studňa (1265 m n. m.) ležiace približne na pol ceste medzi Banskou Bystricou a Kremnicou. Čerešničkou na torte je pamätník založenia Československa a pozostatky jubilejného lesa vysadeného v roku 1928 k 10. výročiu vzniku spoločného štátu, ležiace pri ceste z chaty Hostinec na Velestúr.

Najjednoduchší prístup k obom vrcholom je z lyžiarskeho strediska Skalka pri Kremnici po červenej turistickej značke. Cesta trvá približne hodinu a vedie cez Bystrické a Kralické sedlo okolo Mýtneho vrchu s celkovým prevýšením do 100 metrov.

Ďalšia možnosť vhodná najmä pre cyklistov je využiť zelenú turistickú značku, ktorá sa začína za rekreačným strediskom Toliar za Kremnicou v smere na Skalku. To však znamená celkové prevýšenie viac ako 600 metrov na ôsmich kilometroch trasy. Zo smeru od Kremnice po ceste narazíte na chatu Hostinec, ktorá býva otvorená najmä v turistickej sezóne. Žiaľ, my sme ju v nedeľu o tretej našli zatvorenú. Prameň je však, rovnako ako lavičky na oddych, voľne prístupný.

Niekoľko sto metrov za chatou Hostinec po odbočke doľava na žltú turistickú trasu prídete k pamätníku Československej republiky z roku 1948, ktorý pripomína aj výsadbu jubilejného hája z roku 1928. Mohyly uvidíte po ľavej strane v blízkosti cesty medzi smrekovým porastom, vysadeným práve k 10. výročiu vzniku Československa.

Po ďalších desiatich minútach po lesnej cestičke prídete k vrchu Velestúr so známym runovým nápisom, ktorého pravosť a datovanie do doby prvej polovice prvého

Runový nápis

Odbočka z cesty od Kremnice

tisícročia, však doposiaľ nebola vedecky potvrdená. Nápis objavil a zdokumentoval už v šesťdesiatych rokoch 19. storočia kremnický bádateľ Pavol Križko. Najznámejší z textov odhalil priamo na skale na Velestúre a v roku 1862 ho publikoval v časopise Sokol.

Najvyšším bodom okresu Žiar nad Hronom je Zlatá studňa, vzdialená od Velestúru ďalšiu štvrthodinku cesty. Ide o významný vrchol, ktorý spolu so Smrečníkom a Velestúrom tvorí hlavný hrebeň Kremnických vrchov.

Prameň pri odbočke Pod čerešňou

Pamätník vzniku ČSR

Chodníčkom na Velestúr

K chate Hostinec

Velestúr

Milí kamaráti,

v našom lese je síce stále chladnejšie ako na lúkach či mestách, ale ja som sa rozhodol, že sa zbehnem trochu osviežiť k rybníku. Neverili by ste, koľko rôznych rýb tam pláva. Síce mi náš horár Jožo hovoril, koľko ich pozná, ale ja som mu tak trochu neveril, veď som takého pstruha, kapra, jalca, šťuku, zubáča, sumca... v živote nevidel. Neverili by ste, ale stretol som aj rybára. Nikdy nezabudnem, ako tam potichu stál a čakal s udicou v ruke. Nešiel som sa vynadávať, a preto som ho nakreslil. Chcel som ho nakresliť ešte raz pre mojich lesných kamarátov, ale urobil som šesť odlišností. Nájdete ich?

Po tom, ako som sa kresbičkou všetkým pochválil, lišiak mi dal niečo, čo som nikdy nevidel. Bol to obrázok našej lúky a na ňom boli schované rôzne veci. Budem rád, ak mi ich všetky pomôžete nájsť.

Prajem vám veľa zábavy ☺

Kamarát jazvec Mišo

UVERÍTE?

Správcovia vodných plôch zarábajú na fotografovaní rýb

Platené fotografovanie zveri je už niekoľko rokov biznis známy aj na Slovensku. Svetovým trendom je však v ostatných rokoch aj fotografovanie rýb v ich prirodzenom prostredí. V rôznych častiach sveta k tomuto podnikaniu našli celkom rozdielne prístupy.

Zatiaľ čo v moravskej obci Modrá vytvorili vodný svet s preskleným dnom, kde záujemcovia môžu fotiť ryby odspodu pekne v suchu za cenu vstupného, maďarskí rybári založili firmu na fotografovanie rýb v Balatone z ponorky. Polhodinová plavba okolo pobrežia prináša zábery balatonskej fauny vrátane metrových šťúk či dvojmetrových sumcov. Plavidlo má aj lovné zariadenie a turisti si môžu vybranú rybu s pomocou hydraulického ruky a siete odchytiť. Cena za plavbu štvorčlennej skupiny je 120000 forintov. Za každý kilogram ulovenej ryby zaplatíte ďalších 3000 forintov. Plavbu odporúčame skoro ráno, keď voda nie je zakalená šantiacimi rekreatantmi. Na žiadosť maďarských kolegov kontakt na firmu neuvádzame. Ich kapacity sú vyťažené

na 120%. Keby ste však mali šťastie a pri návšteve Balatonu na ich mólo narazili, vrelo odporúčame. Na obrázku balatonská šťuka z okolia Balatonfüredu, ktorú sme však pre jej vek nechali odplávať.

RECEPTÁR

Pečený srnčí chrbát

Príprava: 25 min, úprava: 60 min, porcie: 4

Základné suroviny:

500 g srnčí chrbát, 100 ml červené víno, 2 PL sterilizované brusnice

Ostatné suroviny:

Soľ, tymian, borievka, hladká múka, maslo, mäsový divinový vývar, worcesterská omáčka, sladká mletá paprika, rozpustené maslo

Postup:

Srnčí chrbát odblaníme, umyjeme, osušíme a potrieme rozpusteným maslom. Posypeme mletou sladkou paprikou, pokvapkáme worcesterskou omáčkou. Ochutíme štipkou tymianu a soľou. Preložíme do zapekacej misky. K mäsu pridáme celú borievku, podlejeme malým množstvom vývaru alebo vriacou vodou a dáme do rúry vyhriatej na 200 °C. Pečieme za častého podlievania a obracania až do zmäknutia. Asi 15 minút pred koncom pečenia podlejeme chrbát červeným vínom. Následne mäso vyberieme a necháme v teple. Výpek zahustíme maslom rozmiešaným s hladkou múkou. Pridáme brusnice a spolu povaríme asi 10 minút.

Srnčí chrbát nakrájame na plátky, prelejeme výpekom s brusnicami a podávame so žemlovou knedľou.

Dobrá chuť!

Doprava dreva lesnou železnicou VI

Hriňovská lesná železnica (1913 – 1962)

Podnet na stavbu železnice dal rozvoj lesného hospodárstva v tomto regióne. Jej výstavbu inicioval vtedajší majiteľ víglašského panstva arcivojvoda Friedrich Habsburský. Výnosom Uhorského ministerstva obchodu v Budapešti z roku 1913, bola povolená prvá administratívna pochôdzka, ktorá dala základ na výstavbu úzkorozchodnej lesnej železnice s rozchodom 760 mm a parnou prevádzkou. Po ďalšej administratívnej pochôdzke v tom istom roku bola následne stavebníkovi udelená koncesia na obdobie 50 rokov na prevádzkovanie úzkorozchodnej železnice s dĺžkou 11,3 km, na trase Kriváň – Hriňová. Záverečné stavebné povolenie odobril výnos Ministerstva obchodu z roku 1914. So stavbou železnice sa začalo ihneď. Od roku 1914 pomáhali trať stavať ruskí vojnoví zajatci. Lesná železnica slúžila na odvoz dreva z hriňovských lesov a na odvoz reziva z hriňovskej parnej pily na železničnú stanicu Kriváň. Tiahla sa údolím rieky Slatina. Stavba druhého úseku pokračovala od parnej pily v Hriňovej až po Periská, čím sa celková dĺžka trate predĺžila na 19,5 km. Výstavba úseku však nenapredovala požadovaným tempom a práce trvali až do roku 1917. Víglašské panstvo bolo v roku 1924 začlenené pod správu Riaditeľstva štátnych lesov a majetkov v Žarnovici a pod Správu štátnych lesov v Kriváni. Do pôsobnosti správ patrili aj lesné železnice. Celkové dokončenie trate, po jej predĺžení, so všetkými odbočkami, výhybnami a rekonštrukciami v dĺžke 20,123 km sa oddialilo až do roku 1937. V roku 1954 bola stavebná dĺžka trate

Rušeň lesnej železničky s personálom.

23,94 km a kolajová dĺžka 26,92 km. Na lesnej železnici jazdilo niekoľko typov parných a motorových lokomotív rôznej výkonnosti od rôznych výrobcov. Ako prvá bola dodaná do Hriňovej parná lokomotíva zo strojárne (MAVÁG) v Budapešti, ktorá bola vyrobená v roku 1914 (Bp 3417/1914). Bola označená ako továrenský typ 75.7 s výkonom 50 koní. V roku 1920 bol dodaný nový stroj z Berlína od výrobcu (Orenstein & Koppel). Neskôr jazdilo na železničke viac lokomotív rôznych typov od týchto výrobcov. Akútny nedostatok vhodných lokomotív

sa riešil zapožičaním a presunom z iných železníc. V období najväčšieho rozmachu jazdilo na železničke desať parných lokomotív. Svojich zástupcov tu mali aj výrobky od (ČKD a JUNG). Začiatky nasadenia motorovej trakcie patria do obdobia 2. svetovej vojny. V roku 1943 bola od firmy Ferrovio a. s., Praha dodaná motorová lokomotíva G 40 (501/1943). V roku 1945 sa objavili na trati 2. motorové lokomotívy (DEUTZ). Na tejto železnici sa používalo niekoľko druhov vozňov. Podľa druhu tovaru to boli malé vozíky (huntíky) na guľatinu, ale aj rôzne stavebné hmoty. Na dopravu dlhého dreva sa využívali nízke dvojosové opleny, ktoré sa spájali po dva, z toho bol jeden brzdený. Nosnosť oplenovej súpravy bola 6-15 ton a mohla odviezť drevo dlhé až 25 metrov. Druhým typom vozňov boli plošinové vagóny. Tie sa špeciálne upravovali aj na prepravu osôb. Ďalšou súčasťou strojového parku boli malé vozíky, ktoré slúžili údržbárom. Na hriňovskej železnici premávala aj drezi-na Wohanka.

Táto malá trať vo svojej dobe pozdvihla význam mesta Hriňová a pomohla k rozvoju tejto oblasti. Okrem pily bola využitá aj pri výstavbe strojárni v Hriňovej. Fungovala v štyroch politických režimoch pod rôznymi správami. Pre ľudí, ktorí na nej pracovali, sa železnička stala spoločníkom na celý život. Železnicu pochovalo ju vybudovanie priehrady v Hriňovej, lebo riešenie, ako ju obísť, už v tej dobe nikto nehľadal. Do popredia sa dostávala automobilová doprava. Likvidácia lesnej železnice prebiehala postupne v rokoch 1958-1962.

Milan Longauer

Havária v Hriňovej – Jaseňove – zrážka s nákladným autom.

Júl 2018

Životné jubileá

50 rokov

Ing. Mária Vaculková, hlavný účtovník
– OZ Šaštín

Ing. Miroslav Bača, ťažbár – OZ Vranov nad Topľou

60 rokov

Cyril Kostúrsky, vedúci LO, LS Dechtice
– OZ Smolenice

Jela Kruppová, hlavný účtovník – OZ Žilina

Viliam Záhumenský, vedúci ES, ES Varín
– OZ Žilina

Miroslav Hejnyš, vedúci LO, LS Liptovská
Osada – OZ Liptovský Hrádok

Katarína Levčáková, sekretárka – OZ Revúca

Pracovné jubileá

20 rokov

Ing. Dušan Dupaj, technik, LS Čifáre
– OZ Levice

Ing. Andrea Zubáková, účtovník a interný
audit – GR Banská Bystrica

25 rokov

Marián Brisuda, vedúci LO, LS Dechtice
– OZ Smolenice

Andrej Machovič, vedúci LO, LS Dechtice
– OZ Smolenice

Jozef Koleda, vedúci LO, LS Kšinná
– OZ Trenčín

Roman Šeliga, vedúci LO, LS Lednické Rovne
– OZ Považská Bystrica

Ing. Ján Borčík, vedúci LS, LS Krásnohorské
Podhradie – OZ Rožňava

Ing. Martin Šebák, technik, LS Nižná Jablonka
– OZ Vranov nad Topľou

30 rokov

Mário Ivanka, vedúci LO, LS Nitrianske Pravno
– OZ Prievidza

Rastislav Blaško, vedúci LO, LS Slovenská
Ľupča – OZ Slovenská Ľupča

Alena Múdra, správca informačnej siete
– OZ Košice

35 rokov

Marian Hroššo, vedúci LO, LS Pukanec
– OZ Levice

Juraj Michalovič, vedúci LO, LS Pukanec
– OZ Levice

Igor Maličký, vedúci ES, ES Lopej – OZ Slove-
nská Ľupča

Stanislav Rezník, manipulant, ES Kriváň
– OZ Kriváň

Juraj Zagiba, vedúci LO, LS Krásnohorské
Podhradie – OZ Rožňava

Stanislav Leitner, vedúci LO, LS Svinica
– OZ Košice

Peter Schürger, vedúci LO, LS Jasov
– OZ Košice

Milan Stašenko, vedúci LO, LS Sabinov
– OZ Prešov

Marián Gera, manipulant, ES Vranov – OZ Vra-
nov nad Topľou

Ján Vinický, vedúci LO, LS Nižná Jablonka –
OZ Vranov nad Topľou

Ing. Vincent Poľak, vedúci LO, LS Stropkov –
OZ Vranov nad Topľou

40 rokov

Peter Konc, fakturant dreva – OZ Levice

Ján Palkovič, vedúci LO, LS Antol – OZ Levice

Jaroslav Volf, vedúci LO, LS Ľuboreč
– OZ Levice

Peter Motúz, vedúci LO, LS Nitrianske Rudno
– OZ Prievidza

Oleg Nagy, vedúci LO, LS Partizánske
– OZ Prievidza

Ján Ondruš, vedúci LO, LS Prievidza
– OZ Prievidza

Marta Haviarová, sekretárka, referent CO a KR
– OZ Slovenská Ľupča

Ján Malatinec, vedúci LO, LS Kyslinky
– OZ Kriváň

Hubert Pitka, vedúci LO, LS Betliar
– OZ Rožňava

František Berezňák, vedúci LO, LS Smolník
– OZ Košice

Miroslav Kováč, referent pestovania
– OZ Prešov

Igor Gemza, vedúci ES, ES Spišská Nová Ves
– OZ Prešov

Anton Lazorík, vedúci ES, ES Prešov
– OZ Prešov

Vladimír Sabol, vedúci LO, LS Hanušovce nad
Topľou – OZ Prešov

Starobný dôchodok

Ondrej Dovala, referent MTZ a nákupu
– OZ Rožňava

Júlia Zacharovská, financie – GR Banská
Bystrica

August 2018

Životné jubileá

50 rokov

Tibor Filčík, manipulant, ES Víglaš – OZ Kriváň

Ing. Vladimír Hlinka, ochrana lesa
– OZ Revúca

60 rokov

Ján Hlavoň, vedúci LO, LS Považská Bystrica –
OZ Považská Bystrica

Pracovné jubileá

20 rokov

Ing. Richard Ďatko, vedúci LO, LS Duchonka
– OZ Prievidza

Peter Hajči, manipulant, ES Betliar
– OZ Rožňava

Ing. Diana Starinská, technik, LS Spišská
Nová Ves – OZ Prešov

25 rokov

Ing. Peter Patay, referent správy LP a repriva-
tizácie – OZ Levice

Luboš Samuhel, vedúci LO, LS Kamenín
– OZ Levice

Mária Poliaková, sekretárka – GR Banská
Bystrica

30 rokov

Jozef Jedlička, vedúci LO, LS Želiezovce
– OZ Levice

Miroslav Sabo, vedúci LO, LS Ľuboreč
– OZ Levice

Štefan Székely, vedúci LO, LS Kamenín
– OZ Levice

Ondrej Režo, vedúci LO, LS Duchonka
– OZ Prievidza

Juraj Blaho, vedúci ES, ES Topoľčany
– OZ Prievidza

Miroslav Hodoško, vedúci LO, LS Púchov –
OZ Považská Bystrica

Vladimír Klement, vedúci LO, LS Nižná Slaná
– OZ Rožňava

Ľubomír Hlipala, fakturant dreva – OZ Prešov

Ján Piliar, technik operačného nasadenia LT,
RSLT Banská Bystrica – OZLT Banská Bystrica

35 rokov

Ing. René Kozáčík, riaditeľ OZ – OZ Slovenská
Ľupča

Ing. Martin Spišiak, manipulant, ES Lopej –
OZ Slovenská Ľupča

Tibor Matlák, vedúci LO, LS Tornaľa
– OZ Revúca

Peter Debrecenyi, technik, LS Turcovce –
OZ Vranov nad Topľou

Michal Bacák, vedúci LO, LS Humenné –
OZ Vranov nad Topľou

Dušan Gramata, technik, LS Medzilaborce –
OZ Vranov nad Topľou

Ing. Viera Chudá, samostatný programátor –
GR Banská Bystrica

40 rokov

Marián Obúlaný, vedúci LO, LS Majdán
– OZ Smolenice

Pavel Laurinc, technik, LS Ladzany
– OZ Levice

Bc. Anton Vážan, referent dopravy a mecha-
nizácie – OZ Prievidza

Miroslav Bugala, technik, LS Lednické Rovne
– OZ Považská Bystrica

Anna Hrebíková, mzdový účtovník – OZ Po-
važská Bystrica

Ing. Daniel Cicoň, vedúci LS, LS Svinica
– OZ Košice

Anton Kováč, vedúci LO, LS Humenné –
OZ Vranov nad Topľou

Igor Leitner, vedúci ŠS, ŠS Drakšiar – OZ Se-
menoles Liptovský Hrádok

Predčasný starobný dôchodok

Ing. Soňa Repková, hlavný účtovník – OZ Ri-
mavská Sobota

Starobný dôchodok

Ing. Imrich Sopko, systémový administrátor –
GR Banská Bystrica

Jana Lásková

September

1. **S** Drahoslava
Deň Ústavy Slovenskej republiky
Lesný deň v Rudinke – LESY SR, OZ Čadca
Dni svätého Huberta – LESY SR, OZ Levice
HURÁ DO ZÁHRADY 2018 – Expo Center
Trenčín – 2. ročník veľtrhu pre záhradkárov a milovníkov prírody
2. **N** Linda, Rebeka
Európsky deň židovskej kultúry a dedičstva
Dni svätého Huberta – LESY SR, OZ Levice
3. **P** Belo
4. **U** Rozália
5. **S** Regina
6. **Š** Alica
7. **P** Marianna
8. **S** Miriama
Svetový deň prvej pomoci
Modrokamenské poľovnícke dni na Hrade Modrý Kameň – LESY SR – OZ Kriváň
9. **N** Martina
10. **P** Oleg
11. **U** Bystrík
12. **S** Mária, Marlena
13. **Š** Ctibor
Medzinárodný deň čokolády
Deň pozitívneho myslenia
Medzinárodný deň programátorov
14. **P** Ľudomil
Dni európskeho kultúrneho dedičstva
Račianske vinobranie 2018, Bratislava
15. **S** Jolana
Račianske vinobranie 2018, Bratislava
16. **N** Ľudmila
Medzinárodný deň ochrany ozónovej vrstvy
Račianske vinobranie 2018, Bratislava
17. **P** Olympia
18. **U** Eugénia
19. **S** Konštantín
Deň vzniku Slovenskej národnej rady
20. **Š** Ľuboslav, Ľuboslava
21. **P** Matúš
Medzinárodný deň mieru
Svetový deň vďačnosti
Svetový deň Alzheimerovej choroby
22. **S** Móric
Európsky/svetový deň bez áut
23. **N** Zdenka
24. **P** Ľuboš, Ľubor
Európsky deň agrobiodiverzity
25. **U** Vladislav, Vladislava
26. **S** Edita
Európsky deň jazykov
Svetový deň mlieka v školách
27. **Š** Cyprián
28. **P** Václav
Svetový deň za právo vedieť
29. **S** Michal, Michaela
Sviatok sv. Michala, patróna chorých
30. **N** Jarolím
Medzinárodný deň prekladateľov
Svetový deň srdca

Erby s nádychom lesa

Erb obce Baška
(okres Košice)

Erb obce Bzince pod Javorinou
(okres Nové Mesto nad Váhom)

Erb obce Klátová Nová Ves
(okres Partizánske)

Erb obce Lesné
(okres Michalovce)

Erb obce Rajecká Lesná
(okres Žilina)

Erb obce Zabiedovo
(okres Tvrdošín)

Erb obce Zákopčie
(okres Čadca)

Zasmejte sa

Inzerát:

Predám domček na východe Slovenska. V záhrade potôčik a v celom dome plávajúca podlaha.

...

Ide opitý muž za chladného večera po cintoríne, spadne do čerstvo vykopaného hrobu a kričí: „Zima mi je, zima mi je.“ Ponad hrob prechádza ďalší opilec a odpovedá: „Bodaj by ti nebolo, keď si sa odhrabal!“

...

Na prvom rande:

On: „Pracujem so zvieratami každý deň!“

Ona: „Ach, aké milé! Čo to robíš?“

On: „Som mäsiar.“

...

– Nedávno sme mali v dome ekologickú katastrofu!

– Čo sa stalo?

– Otvoril som konzervu a čo nevidím? Plno oleja a mŕtve ryby.

„Drevené“ kanáriky v uhoľnej bani

„Pôvodný nákras je na míle vzdialený od finálneho produktu... Nemôžem za to, ale nápady a možnosti sa rozširujú tak rýchlo, že je ťažké vybrať a striktno si stanoviť jednu cestu. V konečnom dôsledku je výsledok okamžitým momentom...“, začína Steve Madsen. „Inšpirujú ma veci okolo mňa, ale snažím sa vyjadriť svoj jedinečný osobný pohľad na ne, dať im obsah a prostredníctvom jednotlivých častí, rozprávať príbeh môjho diela“.

Madsenov zmysel pre humor a úžasné zručnosti dávajú osobitné postavenie celej jeho tvorbe. Tá sa vždy točila okolo remeselníctva a stolárstva, ale v poslednej dobe sa čoraz viac orientuje na finálnu podobu a obsah. „Snažím sa rozprávať príbehy, pre ktoré je nevyhnutné pozorovanie alebo pokus,“ zdôrazňuje. V jeho ateliéri okrem sústruhu a frézy nájdete množstvo špeciálnych prístrojov zameraných na prácu s drevom.

Dokonalé spoje jednotlivých dielov, farby a povrchová úprava dávajú jeho dielam život. Dokonalosťou tvarov stvárňuje sny a predstavy ľudí. Tie potom spája s realitou prostredníctvom prvkov, ktoré vyrába výlučne na kolene dlátami tak, ako to robievajú tradiční rezbári.

„Pre svet je čoraz dôležitejšie, aby umelci hovorili pravdu a hľadali pravdu o svete, pretože sme ako kanáriky v uhoľnej bani; takto sa vyjadruje nielen o svojej tvorbe, ale aj o tvorbe tisícok umelcov.“

Mnohé jeho diela prinášajú odpovede na najjednoduchšiu otázku „prečo?“ A aj preto vám predstavujeme umelca, ktorý svojimi dielami dokáže preniesť svoje sny do reality, pričom on zostáva stále na okraji ako tichý pozorovateľ. Madsenova tvorba je ako vynikajúca show, ktorá by mohla byť uvádzaná na svetovej scéne v každej veľkej umeleckej galérii. Veď posúďte sami...
-as-

